

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za en mesec 2:20
 za Nemčijo celoletno . . . 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec 2.—
 V upravi prejema. mesečno . . 1:70
Sobotna izdaja:
 za celo leto 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . 8.—
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

Inserati:
 Enostolna petitvrsta (72 mm):
 za enkrat po 15 v
 za dvakrat " 13 "
 za trikrat " 10 "
 za večkrat primeren popust.
 Periodna naznaila, zadavala, odgovornice itd.:
 enostolna petitvrsta po 18 vin.
Poslano:
 enostolna petitvrsta po 30 vin.
 Izhaja vsak dan, izvenomski ne-
 delje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravišstvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
 poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511,
 bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Drugo skupno slavnostno zborovanje slovensko-hrvaškega katoliškega shoda.

Včeraj ob 5. vstopijo v že popolnoma zasedeno dvorano »Uniona« cerkveni dostojanstveniki, ki jih množica z živahnim ploskanjem pozdravi. Predsedniško mesto zavzame gospod dr. Breclj, živahno aklamiran. Klici »Živijo, dr. Breclj!« zaorijo po dvorani.

Dr. Breclj.

Dr. Breclj se zahvali za podpredniško zaupano mu čast. To počestčenje velja našemu najodličnejšemu goriškemu rojaku, ki je z neprimerno bistroumnostjo in odločnostjo začrtal krščanske cilje in postal oče katoliškega prepoda, prevzvišenemu biskupu krškemu dr. Antonu Mahnič. (Dolgotrajno ploskanje.) To počestčenje velja obenem skupnemu nadpastirju, ilirskemu metropolitu, ki deluje za krščanski prepod našega goriškega ljudstva. (Živahno odobravanje.) In ne na najzadnje je to odlikovanje sijajno zadoščenje katoliškemu goriškemu ljudstvu, ki z vso odločnostjo zahteva, da izgine vsako polovičarstvo iz javnega življenja in da tudi na Goriškem zasije jasno sonce katoliškega prepričanja. (Živijo-klici in ploskanje.) S svojim odločnim nastopom so že mnogokrat in s pravim povdorkom pokazali, da ne marajo biti dvoživke na debelu hrvatsko-slovenskega naroda, ampak bratje iste krvi in duha kakor zbrani narod na hrvatsko-slovenskem katoliškem shodu. (Živahno odobravanje.)

Odgovor sv. Očela.

Besedo dobi prevzvišeni knez in škof dr. Jeglič: Prinašam odgovor iz Rima, odposlan po dunajski nunciatu. Prijetno dolžnost so mi naložili Sveti Oče, da sem Vam tolmač njegove zahvale: Čita:

Prečastitemu gospodu Jegliču, škofu ljubljanskemu.

Prav posebno prijetno dolžnost so mi naložili Sveti Oče, namreč naj preljubim sinovom, katoliškim Slovencem in Hrvatom, zbranim v Ljubljani, prijavim čuvstva hvalečnega srca njihovega.

Za verno vdanost sinovske ljubezni in spoštovanja od zbranih Njegovi Svetosti izkazano, izrekajo Sv. Oče

prav presrečne želje za srečen izid slovesnega shoda na korist vere in domovine in podele prav iz ljubezni v Gospodu svoj očetovski in apostolski blagoslov vsem zbranim in njihovim družinam in tudi vsem, ki so se shoda v duhu udeležili.

Scapinelli, apostolski nuncij na Dunaju.

Predsednik dr. Breclj pozdravi cerkvenega kneza, ki je od prvega katoliškega shoda naprej sodeloval pri vseh katoliških velikih prireditvah, ekselencem, prevzvišenega kneza in škofa mariborskega dr. Napotnika. (Dolgotrajno odobravanje.) Med enakim aplavzom pozdravi gospoda rektorja Kösterja iz Hamborna.

Kitajska pozdravlja.

Predsednik dá besedo »slovenskemu Kitajcu«, apostolskemu misijonarju o. Veselko Kovaču. (Odobravanje.) O. Veselko, oblečen po kitajsko, pozdravlja: »Ne ustrašite se! (Bučna veselost.) Častiti zborovalci! Pred seboj vidite Kitajca, a pod kitajsko obleko biva apostolsko slovensko srce. (Odobravanje.) Veliko mi je na jeziku, še več na srcu. Pa čas mi je kratko odmerjem. Prepotoval sem železn. pot, ki je dolga nad 1600 km, do prinesem pozdrave hrvatsko-slovenskemu katoliškemu shodu prečastitega mojega nadpastirja škofa Giesena. (Živahno odobravanje.) Prinašam pa tudi pozdrave kitajskih katoličanov. (Odobravanje.) Povpraševali so me, ali je v moji domovini veliko katoličanov. Vesel sem jim pravil, da so sami katoličani in dobri, goreči. Prišel sem med Vas tudi, da se ogrejem pri Vaših manifestacijah za vero in narod. (Odobravanje.) Že nad 23 let živim izven mej slovenskih. Redkokdaj sem imel priliko govoriti par slovenskih besed. V času sem večkrat želel priti med Vas, a božja roka me je postavila še dalje, na Kitajsko. Prišel sem z velikimi nadami med Vas; pa dobil sem več. Kar sem tukaj videl, mi ostane v srcnem spominu do konca življenja; to me bo gredo na apostolskem delovanju za vero, pa tudi za narod slovenski. (Živijo-klici.) Samo prosim Vas, da ohranite svoje zanimanje tudi preko Tihega in

Atlantskega morja, za kitajske misijone, kjer delujejo sedaj trije Slovenci, ker ta vsesvetska ideja je katoliška. (Živahno odobravanje.)

Nato govori

DR. STJEPAN MARKULIN.

Katoliški prepod na Hrvatskem.

Govornik povdarja važnost katoliških shodov za katoliško delo. Tudi na Hrvatskem bo pokazal svoje sado-ve. Sicer katoliški prepod na Hrvatskem ni več mlad. Osnovali smo si katoliška akademična društva na Dunaju, v Zagrebu; organizacija katoliških dijakov na Hrvatskem je najlepša, naš ponos. (Odobravanje.) Imamo omladinsko organizacijo. Naša delavska organizacija je pa žal še na slabih nogah. Divne duhovniške zajednice so nastale za versko, karitativno in socialno delovanje, in vse to veže katoliški tisk. Vse to delo je pa treba postaviti še na enotno podlago. Nameravali smo to na katoliškem shodu v Zagrebu, a došlo je povabilo, da pobitimo na katoliški shod v Ljubljano. In tu smo našli več nego smo se nadejali. Za Hrvate ba ta kongres epohalen. Zanje se bo s tem shodom začelo novo razdobje katoliškega življenja. (Živahno odobravanje.) Zato izreka Slovencem iskreno zahvalo; zahvaljuje se hrvatsko-slovenskemu episkopatu, ki je došel na shod, da sliši utripanje naših katoliških src; naj bo uverjen, da smo mu najudanejši sinovi, tesno zedinjeni s sveto stolico. Če bomo svoje sklepe, storjene na shodu, prenesli v življenje, potem smemo biti prepričani, da nam bo gotovo srečna »lepa naša domovina«! (Živahno odobravanje in klici: Živijo, Hrvatje!)

Živahno pozdravljen stopi za tem na govorniški oder gospod okrajni sodnik

DR. LAVRENČIČ.

ki izvaja:

Katoliška načela in javno življenje.

Zbrali smo se, da brez ovinkov in z vso odločnostjo povemo, da nam je naša sveta vera najdražja stvar na svetu. (Odobravanje.) Prišli smo, da se

okrepimo v prepričanju, da je Kristusov nauk edino sredstvo za srečo in napredek, ker je naša vera neskončno popolna, podana od Boga samega. (Odobravanje.) Prišli smo, da povemo, da iskreno ljubimo svoj narod, da mu želimo srečo in slavno bodočnost, pa tudi, da hočemo z vso vztrajnostjo delati v dosegu teh ciljev samo v dejstevanju Kristusovih naukov; izjavljam, da morejo priti ta načela v javno življenje, in sicer v vse panoge javnega življenja. (Odobravanje.) Prišli smo glasno povedati, da smo do dna duše prepričani, da je med Kristusom in svobodomiselnostjo nepremostljiv prepad, da torej obsodimo vsako ljubimkovanje s svobodomiselnostjo, vsak kompromis, da povdarimo krščanski radikalizem (Živijo-klici in ploskanje.) Da povemo, da smatramo vsakega, ki bi hotel blatiti našo vero, za kvarljivca in sovražnika našega naroda in javnega reda. (Viharno odobravanje.) Da izpovemo svoje prepričanje, da moremo doseči te vzorec samo pod vladjo Habsburžanov in da izrečemo svojo udanost osivelemu vladarju in vsej njegovi hiši (viharno odobravanje) ter da opozarjamo vodilne kroge, naj ne verjamejo svobodomiselnosti, ki nas zato črnijo kot slabe državljane, da bi mogli v kalnem ribariti in naskrivnem pripravljati prevrat. (Burno odobravanje.)

Zaganjajo se v Rim, ker to ime pretresa srca v ljubezni ali sovraštvo. Ni čuda! Ker tam je varuh resnice Kristove. Zato se z ljubeznijo oklepamo Rima, ki ljubimo luč, škripajo pa z zobmi vsi, ki sovražijo luč. Druge poti ni, srednje poti ni. (Odobravanje.) Pri tem imenu se razdelijo duhovi in se vname boj.

In ta vera naša je vredna boja! Svoboda človeka je povdarjala le kat. cerkev, povdarjala dostojanstvo osebe in nam dala osebo svobodo; to osebo svobodo pa je znala tako pri-krasiti, da služi vedno celoti. (Odobravanje.) — Poglejte le bolnišnice in druge dobrodelne zavode, ki jih je poklicalo v življenje katoliško etično naziranje! Mi sami, če živimo po veri, smo najboljši dokaz božanstva vere, ker izvršujemo dela, o katerih vemo, da jih iz svojih moči ne moremo izpol-

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Grušecki, poslovenil dr. Leopold Léonard.

(Dalje.)

VII.

Balik je veljal ne samo v svojem oddelku, ampak tudi v stotnji za razumnega, močnega in pogumnega človeka.

Trdilo se je, da bi se vsled svoje sile in poguma upal spustiti tudi na sto ljudi in bi jih užugal.

Toda pri teh svojih dobrih lastnostih je imel tudi eno napako... bil je praznoveren.

Ko je na Bezuhovala prošnjo bil določen za spremljevalca, se je obotavljal iti, ker ga je strašilo ime močvirja.

»Čort ve, kaj je tam,« je rekel nejevoljno, »morebiti so pa res čari?«

Sele, ko mu je Bezu priporočil, da katoliške čarovnije pač ne morejo nič škodovati pravoslavnemu človeku, se je odločil iti z njim.

Dasiravno ga je Bezu rotal, je vendar čutil nek čuden strah, ko je stopil v »Začarano močvirje«.

Bezu je iskal sam, na Balika je računal samo v slučaju, da bi zadel na zločinca, kajti znal je njegovo silo in brezobzirnost, ako je bilo treba izpolniti povelje.

Nekaj časa je Balik delal stepe po Bezuovih poveljih. Toda, ko je zagledal čudno skrivljene vrbe, pokvečeno drevje, čudno rastlinje močvirja, vrtnice in globine, prevzel ga je strah; morda si je pa res vrag tukaj poiskal prebivališče. Saj hud duh rad prebiva v pustih krajih, na močvirjih in barjih, da bi ne slišal zvonov in pobožnega petja.

»Čuj Bezu,« je zaklical, »ali se ti ne bojiš?«

»Česa?«

»Ako nagajava hudemu, naju bo začaral v psa ali svinjo... kajti prise-gel bi, da tu prebiva hudi;« pogledal je okrog boječe.

»Kaj boš govoril neumnosti, naš Bog in car sta vendar najmočnejša na svetu in ne pustita, da bi nama hudi storil krivico.«

»Toda brat, ali si pozabil pregovor: Bog je visoko, car daleko... kako nam bosta torej pomagala, ako je hudi tako blizu?«

»Ot, zmoli molitev, pa ti bo takoj bolje,« in iskal je dalje sledov prehoda.

Priletele so čez glavo vrane in zakrakale.

»Ej, brat, vrni se,« je prosil Balik, »ot, črni ptiči slutijo, da jim bova v hrano.«

»Lete na hrano,« se je nasmejal Bezu, »toda iz trupel puntarjev.«

»Eh, ne boš prišel do njih, brat, hudi te bo omamil, speljal s pota, kajti on jim je naklonjen, ker prebiva v njihovem kraju.«

»Ot, ti tepec, ali ne veš, da se loti samo takih, ki ne hodijo v cerkev?«

»Hm... tako pravijo, toda kdo ve,« je vzdihnil, »pri nas je tako, pri njih pa morda drugače.«

In brodeč in blodeč sta iskala sled za romarji in se pomikala naprej.

Bezu je hotel svojega tovariša navdušiti, da bi šel hitreje, ter mu je rekel:

»Veš, brat, tam niso samo moški, ampak tudi ženske in dekleta... To se bomo pozabavali, a najlepša bo tvoja.«

»Odrečem se raje vsake ženske, kakor da bi tu tapal po blatu in vodi,« je odvrnil nejevoljno.

»Neumnost,« se je zasmejal Bezu, »naj le oči zagledajo...«

»Hm... imaš prav, česar oči ne vidijo, srce ne požel.«

»In denar bo,« je govoril dalje veselo, »porečeva jim, da ne poveva o

njihovem skrivališču, če plačajo, a to je boječe ljudstvo in bo plačalo.«

»Hm... dobro bi bilo dobiti denarja, bi se človek vsaj enkrat do silega najedel... toda slišiš, kako se naši zabavajo?« opozoril ga je na kričanje kozakov v gozdu.

»Toda deset rubljev dobiva samo midva.«

»Ot, odrekel bi se svojega dela, samo da bi tukaj ne blodil.«

»Ne blodiva, greva po njihovi sledi.«

»Hudič,« je začel Balik in se udaril po ustih, »ot, oprosti Gospod Bog, da sem se ga sponvil... toda veš brat, to mora biti divje ljudstvo, da hodi po takih potih... hej, ako bi tu bila naša stepe, to bi spoznali, kaj premore donski kozak.«

»Tudi tukaj te bodo spoznali,« se je nasmejal Bezu, »samo da jih doideva.«

»Blagoslovi naju Gospod Bog, toda pred nočjo se vrnemo k našim, kaj?«

»Seveda.«

»Prizeži.«

»Zaklinjam se pri Bogu in pri Prečisti.«

»To je dobro... toda čuj, denarje, katere jim bova vzela, si bova razdelila med sabo v enakih delih.«

»Seveda.«

njevati. (Odobranje.) Zato so za to vero prelivali kri mučeniki; kri pa ni na prodaj, in to so bili junaki, ki so žrtvovali svoje življenje za resnico in ne kot uporniki proti predstojecemu redu. (Odobranje.) Kdor da življenje za take ideale, mora biti globoko uverjen o resničnosti vere. Proti tej veri gre svobodomiselstvo v boj s frazami. Povdarja svobodo, pa je prineslo tovarniškemu delavcu suženstvo in zanikuje svobodo volje; na Francoskem so svobodomislci vrgli iz bolnic usmiljenke, sedaj jih pa kličejo nazaj. (Veselost.) Pri nas bi marsikateri sodnika, profesor ali zdravnika ne bilo, če ne bi bilo slovenske duhovščine. (Živahno odobranje.) Cerkev je, ki obsoja zatiranje udov, sirot in ubožcev.

Svoboda se je pri nas globoko ukoreninila. Kaj vse se sme pod pretvezo znanosti predavati na univerzi! Sadovi tega pa se pokažejo potem, na primer pri nemškem svobodomiselnem dijaštvu. Kako pri nas? Če pridejo naši ljudje v hotel, pa se ne upajo napraviti križa! (Pritrjevanje.) Tudi v nekaterih naših katoliških krogih se je začelo prepričanje, da svobodomiselstvu ne gre za boj proti Cerkv, ampak da odpravi duhovsko nadvlado. Če bomo take politike trpeli, nas bodo vrgli nazaj v katakombe! (Res je!) Dobijo se katoličani, ki hodijo v cerkev, pa pri volitvah liberalno volijo. Ti delajo največje pohujšanje in so bolj nevarni kakor prostozidarji. Proč s takim polovičarstvom! (Odobranje.)

Prav je povdarjal dr. Mahnič, da samo krščanski radikalizem more premagati radikalizem svobodomiselstva. Nobe na zveza z liberalizmom Bogu ni ljuba. Odtogne nam lahko svojo pomoč, od katere je odvisen uspeh. Bog je dovolj močan, da sam zmaga in ne potrebuje, da bi mu hodil na pomoč hudič po svojih hlapcih. (Veselost.) Nikar ne mislimo, da svobodomiselstvo ne misli resno. Nekoč sem se pogovarjal z odličnim socialnim demokratom. Vprašal sem ga, zakaj ta tajijo, da niso proti veri? Odgovoril je: Saj nismo, ker jemljemo samo take, ki nimajo več vere. (Bučna veselost.) Pri mizi Vam tudi vsak svobodomislec pove, da že vidi v bližnji bodočnosti ločitev zakona; samo za časa volitev tega noben ne pove. (Bučna veselost.)

Povdarjam pa, da nikogar ne sovražimo razven zmote! Zapeljane le pomilujemo in jih hočemo rešiti. Zato pa ne govorimo, da spoštujemo vsako prepričanje, ker zmote ne moremo spoštovati! S tem povzročimo le, da zapeljani čisto ostanejo v svoji zmoti in se v njej utrdijo. (Pritrjevanje.) Kako pa naj rešujemo? Pri samem sebi je treba začeti. To velja pred vsem za voditelje! Kako krasno je bilo lani na evharističnem kongresu na Dunaju! Vse je bilo navdušeno. Sedaj so pa na Dunaju šli v drug tabor. Kdo je kriv? Voditelji! (Pritrjevanje.) Kdor nima žive vere, naj se umakne sam, ker naš ljudstvo ni za to, da ga izdajamo! (Viharno odobranje.)

Boj nas izuri, preganjanje nas utrjuje. Zato se ga ne bojimo. Bojimo se pa tistih, ki so prišli k nam, pa nimajo

krščanskega prepričanja! (Gromovito pritrdjevanje.) Zato prosimo Boga, da nas razsvetli, da jih spoznamo in vrnemo pravočasno iz hiše! (Tako je!)

Vse svoje delo pa postavimo pod varstvo Brezmadežne, da nam izprosi božjega blagoslova in nas varuje, da ne zaidemo na krive poti. Gostimo Marijine družbe! Te so kulturna sila! V te naj se upiše vsak odličnjak! To so družbe inteligence, zato ker nerazumen človek jih ne razume. Končam z besedami, ki mi jih je zapisal prevzvišeni knez in škof tržaški: Le čvrsto na plan, delajmo, dokler je dan! (Viharno odobranje.)

Govor dr. Lavrenčiča, ki smo ga mogli podati le v najznačilnejših potezah, je bil govorjen vsem zborovalcem iz duše; bil je spontan izraz onega pravega in svoje moči zavedajočega se katoliškega radikalizma, ki stopa pri nas zopet na dan. Da ga naše ljudstvo globoko umeva, to je dokazal včerajšnji aplavz.

Za tem so govorili prof. Ferdo Rožič, dr. Josip Srebrnič in dr. Evgen Lampič.

Zborevanja slovenskih odsekov.

ODSEK ZA KRŠČANSKO IZOBRAZBO.

(Dalje.)

Sklene se sledeča resolucija:

Odseki v društvih in dekanjski odbori.

Da se intenzivnejše razprede izobraževalno delo in čim največ članov pritegne k temu delu in se jih tako vzgoji za praktično delo, so posebne važnosti odseki. Snujejo naj se zlasti pevski in dramski odseki, telovadni, izseljeniški, treznostni odseki, gospodarski, gospodinjinski in tiskovni.

Da se ti sklepi izvršijo, je potrebna redna in točna revizija. Dekanjski odbor, oziroma pokrajinske centrale naj izvršijo to revizijo in sploh nadzirajo delovanje društev svojega okrožja.

Za vsak dekanjski odbor naj se po razmerah določi referent, ki posreduje med dekanjskim odborom in centralno organizacijo.

Razprava preide na centralno organizacijo našega izobraževalnega dela. Poročevalec dr. Rožič iz Celovca izvaja, da se gre za reorganizacijo S. K. S. Zveze. Naše izobraževalno delo je premalo smoteno in z ozirom na centralno brez enotnega skupnega načrta. Pokrajinske centrale nimajo stika z ljubljansko osrednjo; ta naj bi bila to, kar je Nemcem »Volksverein«. Na čelu bi morala stati agilna moč, ki bi se posvetila samo temu delu. Nujno je potrebna osrednja pisarna, v nji pa stalen tajnik. Društveni odbor naj bo res odbor, luč za vse delo. Osrednja centrala naj vsako leto priredi nekaj govorov in predavanj. Ime S. K. S. Z. preokorno, predolgo. Kaj naj dela centrala do prihodnjega katoliškega shoda? Izdajati naj začne poljudno znanstvene brošure; nove dohodke naj dobi v izdaji razglednic in knjig; daje naj inicijati-

vo splošnega značaja za uporabo skiop-tikona, nabavo podob in drugih izobraževalnih sredstev. Kurze naj prireja samo za voditelje, igralce govornike.

Vsled posebne važnosti narodno-obrambne dela naj deluje po programu in v stalni zvezi s »Slovensko Stražo«. Vse naše javne faktorje pozivljamo, da zastavijo ves svoj vpliv za krščansko izobraževalno delo.

V debati potrjuje dr. Ehrlich slab stik z Zvezo.

Dr. Hohnjec opozori na veliko denarno težkočo; če hočemo centralo urediti po vzorcu Volksvereina. Sicer pa je za čim bolj svobodno gibanje pokrajinskih Zvez.

Župnik Finžgar je mnenja, da so narejena predavanja malo uporabna, je pa za skupno glasilo in organ.

Na predlog dr. Hohnjeca se sklene: S. K. S. Z. skliči sestanek v svrhu izvršitve te reorganizacije.

Odsek sklene nato resolucijo:

Centralna organizacija.

Vzorno in smoteno izobraževalno delo je nemogoče brez dovršeno urejenega srednjega vodstva.

Pokrajinske centrale vodijo vse izobraževalno delo svojega okrožja. Skrbje naj za redno in harmonično delovanje vseh društev, posredujejo, da se izvajajo vsi sklepi in načrti, ki se tičejo cele izobraževalne organizacije in pomagajo društvom do onih sredstev, ki jih sama ne zmorejo (na primer izmenjavanje in naročanje učnih pripomočkov, posredovanje predavateljev i. dr.). Vodstvo pokrajinskih central naj potome dekanjskih odborov, oziroma direktno redno nadzira delovanje društev in naj vodi natančno statistiko.

Osrednje vodstvo sestoji iz zastopnikov pokrajinskih central in zboruje po potrebi. Osrednje vodstvo vodi po enotnem in smotrenem programu celotno izobraževalno delo, skrbi, da se vsi načrti potome pokrajinskih central točno izvršijo in izkuša ohraniti vso izobraževalno organizacijo v vedno živahnem delovanju.

Vsled posebne važnosti narodnostnega vprašanja naj osrednje vodstvo na tem polju deluje po programu in v vednem stiku s »Slovensko Stražo«. Vse javne faktorje, zlasti državne in deželne poslance pa pozivlja slovensko-hrvatski katoliški shod energično, naj vse svoje sile in ves politični vpliv porabijo za prosep našega izobraževalnega dela.

Sledi razprava o verskem temelju našega izobraževalnega dela. Referira dr. Hohnjec. Temelj, na katerem mora sloneti vse naše izobraževalno delo, je označil že sv. Pavel z besedami: »Drugega temelja ne more nihče položiti, razen tistega, ki je že položen, ki je Jezus Kristus.« Ta temelj nas loči od naših nasprotnikov. Izobraževalnemu delu moramo posvetiti vso pozornost, ker si je izbral naš domači sovražnik ravno nepolitična, izobraževalna društva, da pridobi ljudstvo zase, na štajerskem zlasti podružnice Ciril-Methodove družbe. Ljudstvo moramo organizirati po izobraževalnih društvih, ker je postalo izobraževalno de-

lo panoga duševnega pastirstva. Vsega apologetičnega dela dandanašnji ne zmore cerkev sama. Pomagati morajo društva. Le po njih pripravimo katoliško svetovno naziranje do popolne veljave. Važno je, da pridobimo mladino, moško in žensko. Z Marijinimi družbami naj vzporedno delujejo izobraževalni odseki. Z mladino si vzgojimo delaven rod, ki bo imel zmisel za izobraževalno delo. Dr. Ehrlich vpraša, ali bi ne bilo umestno, da se osnujejo po naših izobraževalnih društvih različne bratovščine, na primer pogrebne. Z njimi bi pridobili za razna društva mnogo ljudi, ki jih sicer težko zainteresiramo za svoje gibanje.

Odsek se zedini na resolucio:

Društvo in njegovi pojavi v verskem življenju.

Vsa naša katoliška izobraževalna organizacija naj izpopolnjuje glede verskega življenja dušno pastirstvo cerkve, vzgaja naj ljudstvo v smislu katoliških kulturnih načel, ki naj bodo merodajna v vseh javnih in privatnih zadevah. Društva naj se udeležujejo ob vsaki priliki verskih prireditev, zlasti skupnih svetih obhajil v spodbudo in okrepitev verske zavesti.

Da se široki sloji ljudstva kar najbolj zainteresirajo za vsestransko izobrazbo, naj se osnujejo kat. izobraževalna društva po vseh župnijah, kjer še ne obstojajo. Vodstvo društev naj skrbi za intenzivno agitacijo, pri tem naj velja načelo, da je vsak prepričan katolik in Slovenec član izobraževalnega društva svojega okraja. Pokrajinske centrale, oziroma osrednje vodstvo mora skrbeti za vsestransko podrobno in obsežno izobraževalno organizacijo.

Pride na vrsto referat

Vera in umetnost.

Franc Stelč referira:

Ker so nekatera vprašanja ze zadosti pojasnjena in poudarjena na III. in prejšnjih kat. shodih, se omejim v prvi vrsti na dve važni točki: 1. naše razmerje do umetnosti sploh in do moderne umetnosti posebej; 2. naše razmerje do starih umetnin.

Umetnost je instinktivno nasledovno stremenje človeške duše po okrasitvi predmetov, ki jih rabimo ali ki nas v vsakdanjem življenju obdajajo; po ohranitvi tega, kar doživimo, v podobi, po ohranitvi čustev, ki nas navdajajo ob gotovih momentih, v čutni obliki, po kateri jih razodenemo drugim in sebi ohranimo. V svojem bistvu in osnovnem namenu je umetnost le ena in stroga ločitev med visoko ali izrazno umetnostjo in krasečo umetnostjo ali med versko, oziroma cerkveno in posvetno umetnostjo je nemogoča. Namen krasit ali pa izražati, oziroma fiksirati čustva in razpoloženja je vsem skupen. Umetnino napravi cerkveno le vsebina in posvečenje ali blagoslovljenje, ne pa čisto umetniška kvalitete, ki so v tehniki, v izrazilih, v združenju ideje, čustva ali krasečega namena z materijo, kateri ga je treba vtelesiti. Idejna stran pa, ki je zmožna dati umetniški verski ali cerkven značaj, pa ne spada v kompetenco našega presojanja, ampak pred umetniškega filozofa in moralista, ta pa ne sme radi nje obsoditi zmožnosti umetnika kot umetnika, ampak le kot človeka. Iz tega sledi tudi, da je ideja napredka tehnike in umetniških problemov popolnoma združna s krščanskim stališčem, krščanstvo ima od umetnosti zahtevati le, da ta upošteva njegova temeljna načela in praktične potrebe in se ne obnaša kot gospodar v hiši, v kateri je gost.

Drugi del referata je bil posvečen našemu stališču do starih umetnin. Načelo, da moramo te čuvati, je dandanes že povsod prodrlo in skrb za stare umetnine je postala takorekoč moderna. Stara umetnina nima za nas samo umetniške ali idejne vrednosti, kakor jo je imela za sodobnike, ampak večstransko: kot spomin preteklosti, s katerim so združene neke posebne vrednote, ki obude v nas spoštovanje ali kako drugo razpoloženje. Cerkev je od nekdaj že skrbela za umetniške predmete svoje porabe že radi posvetitve ali blagoslovljenja, ki je bilo z njimi združeno, da jih ohrani profanacije. Pa tudi za nekerkvene umetnine se je skrb zelo razširila. Dokaz temu splošnemu zanimanju so državne institucije, ki imajo ta namen, v Avstriji centralna komisija za varstvo spomenikov, ki ima svojo ekspozituro sedaj tudi v Ljubljani.

Za naše razmere bi bilo nujno želeto, da se izvede inventarizacija umetniške posesti naših dežel; dalje, da se pri ohranjanju delih ali od praktičnih potreb diktiranih predelavanih vpošteva mnenje in nasvet od strokovne strani, kakoršno n. pr. na Krani-

»In rekel si, da se bova zabavala z dekleti?«

»Kakor vedno mi, kozaki.«

»Torej pojdiva dalje...«

Ko od Marcelka zadavljeni Bezuhi več odgovarjal na klicanje in kričanje, je prevzel Balika grozen strah.

»Gotovo ga je vzel vrag,« je pomislil in se obrnil ter začel bežati, gnan od strahu, ki je mejil na blaznost.

Začetkoma se je po instinktu držal sledi prehoda, toda ko je začel padati mrak in so se dvigale megle iz močvirja, je zablodil. Z nadčloveškim naporom je dosegel do nekega drevesa in sklenil tu počakati do jutra iz strahu, da ne bi utonil.

Izmučen in izčrpan je od začetka počival, ne misleč, kje in v kakem položaju se nahaja. Polagoma se mu je pa vračalo spoznanje položaja, daljni odmev mu je prinašal krike in razposajene pesmi pijane kozaške straže. Bil jim je nevoščljiv in gledal je brez pomoči na pogrezajoče se in izdajalsko blato okrog svojega drevesa.

Glasovi so potihli, ali v močvirju, luž in barja so se začele dvigati goste bele megle, ki so se prijemale visokega trsja, grmovja, drevja, se pretrgavale, obešale, pomikale naprej, plezale ob tleh in se spreminjale v čudne postave neznanih živali, neizmernih velikanov, groznih pošasti. A vse to je živelo, se premikalo, plavalo, trepetalo pri najlažjem pihlaju vetra.

Balik je gledal z mrzličnim strahom te fantastične prikazni, razsvetljene z bledimi solničnimi žarki.

In prevzel ga je tak strah, da se ni mogel niti ganiti, temveč je moral gle-

dati neprestano v čudovite meglene tkanine.

Nekje v daljavi je zatulil volk zategajeno, jokajoče, otožno, od druge strani mu je odgovorilo tuljenje pretrgano, obupno, breznažno.

Ti glasovi so ga iztreznili in odtrgali od meglenih prikazni.

Poslušal je.

Iz globine blatne pušče je zacvilila lisica tako bolešno, kakor da bi bila razpeta na mukah natezalnice.

Odvrnila mu je samica s še bolj cvilečim, žalostnim glasom.

Ti glasovi, dasiravno od davna znani, so se spreminjali v Balikovi domišljiji v pogovore hudih duhov, ki so se pogovarjali med sabo, da bi ga vjeli in živega pograbili v pekle.

Prevzel ga je strah in z izvanredno spretnostjo je splezal na drevo.

Glasovi iz blatne pušče, ne samo, da niso prenehali, ampak so polagoma še naraščali.

Nad močvirjem je zabrenčal čmrl, a njegov odsev se je zdel Baliku, kakor glas pogrebne zvonca.

Začel je torej moliti in ponavljal je vedno glasneje: »Hospodi pomiluj!«

Toda zmedel se je pri molitvi, kajti v majhni daljavi je zaukal čuk in kozak se je tako prestrašil, da je skoraj padel z drevesa.

Na sosednjem drevesu so zacvilile sove, zaprhal je skovir, a pri tem silnejšem glasu so zakrakale speče vrane in krokariji in odgovorilo jim je regljanje žab.

Usmili se, o Gospod!

Komaj še živ je molil Balik neprestano, mešal besede in ni razumel izrazov.

Polagoma se je dvigal mesec in mlečne, težke megle so se spremenile v neke zvijajoče se pošasti.

Pritisnil je spomladanski mrak in Balik je v premočeni, blatni srajci trepetal od mraza in strahu.

V trepetu in molitvi, v strahu in obupu je preživel noč.

Vzbujajoče se jutro mu je dalo poguma, da je zlezal z drevesa in se spustil na pot v smeri, odkoder so prihajali odmevi kozaške straže.

Po nadčloveških naporih je dosegel slednjič izčrpan, trepetajoč in prestrašen na kraj gozda.

Tovariši so ga komaj spoznali, on je pa, ko je stopil na trdo zemljo, naredil križ in ne da bi povedal besedice, stekel k plapolajočem ognju, se vsedel in grel ter mrmral nerazumljive besede.

Tovariši so mislili od začetka, da je ob pamet, in gledali so nanj z usmiljenjem.

Šele ko mu je nekdo ponudil steklenico z žganjem in je od poželjivo izpil vse do dna, so zaklicali:

»Hvala Bogu, še bo zdrav!«

Polagoma se je Balik pomiril in ko se je oblekel v prineseno mu obleko, je prišel popolnoma k zavesti.

»Kje je Bezuhi?« je vprašal podčastnik.

Balik je mahnil z roko v odgovor: »Prepadel je.«

»On!? Tako iznajdljiv, tak lovec!«

(Dalje.)

skem reprezentira v polni meri društvo za krščansko umetnost in centralna komisija za varstvo spomenikov. Zelo važen je tudi pouk ljudstva in faktorjev, ki so varuhi umetniških spomenikov, da se bodo zavedali vrednosti tega, kar imajo, in posebno, da ne bodo ničesar prodajali židovskim agentom. Za neporabne starine pride v poštev edino škofijski ali deželni muzej kot kupec ali kot edino kompetentno mesto, kjer se častljiva starina zadostno hrani in ne pride popolnoma ob svojo spomeniško vrednost v zvezi z drugimi spomeniki domačije, kakor se to zgodi, če pride v tuje roke.

Občni zbor »Slomškove zveze«.

V veliki dvorani »Uniona« se je vršil v torek obč. zbor »Slomškove zveze« nad vse sijajno. Cvet slovenskega učiteljstva se je zbral k svojem letnemu obračunu. In ta obračun je izkazal duševni in moralni prebitek, ki ga treba napisati v častno knjigo razvoja naših organizacij.

Predsednik Jaklič otvori shod in pozdravi vse navzoče. Nad polovico vsega slovenskega učiteljstva je danes v naši sredi. Skromni so bili početki, pred 13 leti nas je bilo malo. V teh letih smo rasli in se množili, naše vrste so se krepile in danes smo na Kranjskem ne samo po številu, ampak tudi kvalitativno na vrhu. Na Štajerskem in Goriškem sicer niso razmere tako ugodne, ker zdi se, da tam žalibog izginja učiteljstvo v morju svobodomiselstva; polovica slovenskega učiteljstva je na Štajerskem, a »Slomškova zveza« tam ni tako razvita, kot je želeli v prosep dobre stvari. Naj se vse učitelstvo otrese strahu pred liberalnim terorizmom, naj se ne straši zasramovanja v javnosti, naj pokažejo celemu svetu, da so jim krščanski ideali več kot naši klevetniki. Pozdravlja delegate državnih poslancev, zastopstvo deželnega odbora, srednješolske profesorje in vse goste.

Tajnik Sadar poroča, da je nad 500 članov in članic, in med temi 401 posvetnih učiteljskih moči. Glasilo »Slomškove zveze«, »Slovenski učitelj«, ima nad 1100 naročnikov. Od častnih članov se je deželni glavar dr. Šusteršič zahvalil v toplih besedah, češ, da je ponosen, da ga je »Slomškova zveza« odlikovala z najvišjo častjo, ki ji je na razpolago. »Slomškova zveza« je delovala tudi na prosvetnem polju vedno in vsepovsod. Tajnik prosi članje za pridno sodelovanje za strokovno glasilo. Tudi predavalo se je po podružnicah jako pridno, in delalo na narodno-gospodarskem polju.

Poročilo se brez debate vzame na znanje.

Blagajničarka Fatur poroča, da je dohodkov 2581 K, stroškov 962 K, torej znaša prebitok 1618 K, katero poročilo se po referatu revidentov gđc. Marije Odlazek in g. Pleničarja odobri.

V odbor se izvolijo per acclamationem: Jaklič, prof. Modic, Adolf Sadar, pl. Kleinmayer, Fatur Apol., Čadež Anton, prof. Križič, dr. Demšar, Stupica, Ravnikar, Bajec in Štrukelj.

Predlog, da naj ostane pri starem odboru, se odkloni, ker je treba iz taktičnih razmer nekaj prememb.

Samostojnih predlogov ni bilo javljenih. — Na to predlaga vodja Jeglič Nep. sledečo resolucijo, ki se sprejme z burnim vplavom: »Ker v sedanjih časih ne potrebujemo samo krščansko mislečih, ampak tudi in edinole krščansko živečih učiteljev, zato naj pristopajo vsi člani »Slomškove zveze« v Marijine kongregacije. Gospodje naj se javijo centralnemu odboru v Ljubljani, dame pa bodo našle po deželi dovolj prilike, da se krajevno vpišejo v Marijine družbe.«

Zastopnik hrvaškega katoliškega učiteljstva g. Bolonić prinaša, burno pozdravljen, pozdrave hrvaškega učiteljstva, »ki nas še ni mnogo, samo 130, a Bog nas bo blagoslovil, da bo naša peščica rasla in nesla krščansko prosveto med naše ljubljeno ljudstvo«.

Iz dežele sv. Cirila in Metoda prinaša pozdrave strokovni učitelj Otahal v imenu Katol. spoleka učitelju na Moravi in srednješolskih profesorjev. S Slovenci in Hrvati nas družijo skupni ideali, zato nas čakajo veliki uspehi.

Katehet Smrekar želi, da naj vlada »Slomškovi zvezi« do nasprotnikov tudi lojalnost in naj izgine osebna mržnja. In dubiis caritas. Naj se »Slomškova zveza« odlikuje po ljubezni do svojih nasprotnikov.

Predsednik Jaklič odgovarja na to, da nas nasprotniki samo blatijo in zasramujejo in da jih zato ne moremo spoštovati. Osebo teh ljudi ne sovražimo, ampak z njimi ne maramo imeti ničesar skupnega. (Burno odobravanje.)

Katehet Janc priporoča, da naj učiteljice pri pouku ročnih del gledajo na vzorce narodnih motivov. S tem vzbujajo narodno zavest in širijo zanimanje za narodne noše. Naj ob posebnih praznikih in dnevih gre učiteljstvo opravljeno v narodne noše v cerkev in vpliva na ljudstvo, da oživi zopet lepe avbe in peče in pestrobojne noše. Ploskanja po teh besedah ni hotelo pojenjati. Upanje je, da ravno »Slomškova zveza« ponese po deželi zopetno vstajenje tega narodnega posestva in krasu.

Po sklepnih besedah posl. Jakliča se zaključijo občni zbor »Slomškove zveze«, ki je zbrala letos nad 400 članic in članov v Ljubljani in nad 300 tujih gostov in prijateljev »Slomškove zveze«.

Naše dijaštvo.

OBČNI ZBOR SLOVENSKE DIJAŠKE ZVEZE.

Ob obilni udeležbi dijaštva se je vršil občni zbor »Slovenske dijaške zveze« v telovadnici »Ljudskega doma« v ponedeljek popoldne ob 2. uri. Predsednik Basaj otvori občni zbor, pozdravi navzočega g. profesorja dr. Slaviča iz Hrvatske, zastopnike akad. društva »Domagoj«, akademike in abituriente, nakar se preide k običajnemu dnevnemu redu.

Zapisnik zadnjega občnega zbora se odobri.

Tajnik Žgur poroča, da daje najlepši izkaz dela »Slov. dijaške zveze« v zadnjem letu korespondenčna knjiga. Odposlalo se je 467 pisem in 153 drugih pošiljatev.

Blagajnik Prijatelj poroča, da je imela zveza 2735 K 84 vin. prometa, med tem 1590 K 21 vin. dohodkov in 1145 K 63 vin. izdatkov. Darov je zveza v tem letu prejela mnogo, za kar se na tem mestu iskreno zahvaljuje gg. dobrotnikom. Uvedlo se je plačevanje »Potovalne listine« po čekih, kar se je obneslo. Mnogo denarja se je izdalo za knjižnice in korespondenco.

Podpredsednik Mlinar naznani, da so se intenzivno gojila predavanja. Nad 200 je bilo naznanjenih v poslovnem letu. Dijaštvo je sodelovalo pri raznih društvi med ljudstvom. Vesel pojav v tem letu je bil ciklus predavanj, ki so jih priredili gg. dr. Capuder, Terseglav, dr. Srebrnič in dr. Korošec za goriško inteligenco. Omenja socialni kurz koroškega dijaštva. Pohvali vipavsko dijaštvo, posebno starejšino Ježa, ki je imel okoli 30 predavanj. Želi, da bi se v prihodnje bolj gojila gospodarska predavanja. Za narodno obrambeno delo naj se bolj skrbri v naših akad. društvi. Dosedaj se je na tem polju najbolj izkazal »Dan« v Pragi. Poglobi naj se med dijaštvom organizacijsko delo.

Iz obširnega predsedniškega poročila posnemamo: Skušala se je doseči kontinuiteta med vsemi deli dijaštva. Odbor mu je marljivo pomagal pri delu, posebno tajnik Žgur. — Ljudske knjižnice so večidel zanemarjene, čemur treba odpomoči. Za knjižnice se je skrbelo gmočno in z nabiranjem knjig. Zahvaljuje se g. župniku Steržaju, ki je podaril mnogo knjig. Vesele se je priredilo veliko, da so si podružnice mogle poiskati dohodkov. Upriporilo se je več iger. Organizacijsko delo se je vršilo v organizacijskih odsekih naših akad. društev. Obrambeno delo sta vršila odseka v »Zarji« in »Danu«. Podružnice so marljivo delovale, le dolenjska je zaspala, katero pa naj zbudi ribniški pododbor, ki krepko deluje. Nanovo sta se ustanovili podružnici za Koroško in Štajersko. Odbornika Kos in Prijatelj sta zastopala naše dijaštvo pri slavnostih na Velehradu. Predsednik je zastopal pri sestanku dunajskih Slovencev v Veleševem in na abit. sestanku v Logatcu, kakor tudi na zborovanju hrvaško-slovenskih kat. učiteljskih abiturientov danes dopoldne. — Sej je bilo 13, v katerih se je mnogo storilo zlasti za priprave kat. shoda. V počitnicah je to delo prevzela ljubljanska podružnica in ga marljivo izvedla, za kar ji izreka zahvalo.

Knjižničar Kos podá stanje posameznih knjižnic. Poudarja potrebo zboljšanja in hoče pri slučajnostih staviti konkreten predlog.

Poročila posameznih odbornikov se z odobravanjem vzamejo na znanje.

Slede poročila posameznih podružnic: Gorenjska podružnica je priredila socialni tečaj v Kropi, ki se je jako dobro obnesel. Priredila je dve igri. Na prijateljskem sestanku v Kranju je predaval bog. Jalen. Ustanovil se je kamniški pododbor, ki je že nastopil z eno prireditvijo. Podružnica ima dve knjižnici.

Ljubljanska podružnica je krepko delovala. Izročila so se ji dijaške pri-

prave za katoliški shod, ki jih je nad vse pričakovanje lepo izpeljala.

Primorska podružnica je imela 15 sej. Priredila je več prijateljskih sestankov in predavanj.

Tudi podružnice za Koroško in Štajersko so se vrlo zavedale svoje naloge in v polni meri vršile delo med ljudstvom s predavanji in veselnicami. Ribniški in vipavski pododbor sta pokazala, kako veliko delo se dá izvršiti tudi s pičlim številom članov.

Za obrambni odsek v akad. društvu »Zarja« poda tov. Masič poročilo, iz katerega posnemamo, da je imel odsek 6 sej in skrbel za vodstvo hiše sv. Marte v Gradcu. Vzdrževal je v »Kresu« knjižnico in oder S. D. Z., za katerega je podarila Slovenska Straža 100 K. Organiziralo se je po odsekih članih slovensko delavstvo v Judendorfu, Donavitzu, Lipnici in Kapfenbergu, kjer se je izpopolnila tudi že ustanovljena knjižnica. Odsek je priredil 2 izleta v obmejne kraje v Sent Ilj, kjer so igrali »Tri tičke« in v Jarenino, kjer so uprizorili »Repoštev«.

O delu v obrambnem odseku ak. društva »Dan« je obširneje poročal jurist Zavadlal na sobotnem dijaškem slavnostnem zborovanju, zato poročilo na tem mestu opuščamo. Pripomnimo le, da se vabijo tovariši abiturienti, naj si izbere Prago za kraj svojega študija, kjer lahko proučavajo intenzivno narodno-obrambeno delo Čehov, za kar je pripravljena Slovenska Straža dati jim primerne podpore.

Tomazin iz Pazina pozdravlja Slovensko dijaško zvezo v imenu hrvaškega dijaštva in prosi, da to ferialno društvo izda prihodnje leto skupno potovalno listino jugoslovanskega katoliškega dijaštva.

Revizorja poročata, da je bilo delo »Slov. dijaške zveze« v preteklem poslovnem letu vzorno in da je le želeli, da bi se v tej meri vršilo dalje. Predlaga celumu odboru absolutorij, tajniku Žgurju pa absolutorij s pohvalo, kar se z navdušenim aplavzom od zbora sprejme.

Izvoli se novi odbor: Prijatelj, predsednik; Zvokelj, podpredsednik; Stanovnik, I. tajnik; Jereb, II. tajnik; Porenta in Bratina, knjižničarja; Jalen in Kos, odbornika; Hribar, blagajnik. Revizorjem se izvolita Velkavrh in Mlinar, v društveni sod pa tt. Tronjko, Žgur, Zavadlal; namesnikom pa Gabrovšek, Sonc in Pavlin.

Pri slučajnostih stavi Mlinar predlog, da se knjižnice, kjer so že ustanovljene, prepuste v last ondotnim izobraževalnim društvom, Slov. dijaška zveza pa si pridrži pravico revizije. Predlog se sprejme.

Abit. Čarf priporoča knjigo »Aus dem Vilajet Kärnten«, ki je ravnokar izšla in slika žalostne razmere Slovencev na Koroškem.

Akademie se povabi na prijateljski večer hrvaško-slovenskega starešinstva ob 8. uri v park tel. Tivoli.

Stanovnik priporoča zlasti abiturientom duhovne vaje, ki se bodo vršile takoj po zaključku katoliškega shoda v knezoškofijskem zavodu. Poroča, da je ravnokar izšel koledarček slov. kat. nar. dijaštva in ga priporoča v nakup, nakar predsednik Prijatelj zaključijo občni zbor.

Shod rokodelskih društev.

V nedeljo, dne 24. avgusta, ob sedmih zvečer se je vršil, kakor določa program katoliškega shoda, shod rokodelskih društev v dvorani Rokodelskega doma. Dvorana je bila v ta namen lepo okrašena; posebno slavnostno lice so ji dajale mnogoštevilne zastave došlih rokodelskih društev iz Kranjske, Štajerske in Hrvatske, ki so se vrstile ob odru v lepem polkrogu. V prvi pozdrav došlim gostom je zaigrala višnjegorska godba pod vodstvom g. kaplana Val. Tomca par komadov v splošno zadovoljnost navzočega občinstva. Z godbo se je vrstil pevski zbor ljubljanskega rokodelskega društva pod spretnim vodstvom g. učitelja Gorjupa, ki je žel s svojim izbornim petjem mnogo hvale.

Nato je otvoril predsednik ljubljanskega rokodelskega društva g. Alojzij Stroj shod z lepim pozdravnim govorom. Izvajal je sledeče:

V veliko čast si štejem, da otvarjam shod rokodelskih društev povodom katoliškega shoda, ki se ne vrši samo v imenu slovenskega, ampak tudi v imenu hrvaškega naroda. Zato mi je čast, da morem pozdraviti brate Hrvate tudi na tem shodu v zastopnikih zagrebskega rokodelskega društva in osebno v predsedniku tega društva g. vojnem superioru M. Rihtariću. S svojim obiskom ste nam dali novega poguma, da bomo s pomlajenimi močmi delovali za krščansko organizacijo

rokodelskega stanu. Pazdravljam tudi prečastitega p. Gjuro Benetića, predsednika rokodelskega društva iz Vukovarja. Istotako pozdravljam vse zastopnike štajerskih rokodelskih društev, ki so nas posetili z zastavami, posebno g. kurata M. Ljubša, zastopnika rokodelskega društva v Gradcu. Iskreno pozdravljeni tudi vsi rokodelci iz Novega mesta, Vrhnike, Škofje Loke, Št. Vida in drugih krajev kranjske dežele, ki ste prihiteli v Ljubljano, da se v naši sredi poživite za nadaljne delo. Nadalje imam čast pozdraviti prvega podpredsednika katol. shoda g. državnega poslanca dr. Evgena Jarca, ki je kot podpredsednik katoliškega shoda dal s svojim posetom temu shodu poseben sijaj. Čast mi je pozdraviti tudi g. dr. Zajca, deželnega odbornika in referenta v obrtnih zadevah. Pozdravljam tudi v naši sredi g. državnega poslanca dr. Žitnika, ki si je s svojim delovanjem kot državnega poslanca stekel za obrtni stan neveljivih zaslug. Da, vesel dan praznujemo danes! Kje najdemo pač toliko navdušenosti, kakor smo je videli danes? In današnji sprevod je bil kakor sprevod vojakov, ko se vračajo iz zmagonosnega boja. Bil je poln veselja in navdušenosti in v tem sprevodu je korakalo tudi do 300 rokodelcev. Katoliški shodi so dnevi zmage, so zgodovinski dnevi, zapisani z zlatimi črkami v zgodovini našega naroda, ti shodi so podlaga delu in zmagi. In letošnji katoliški shod je še prav posebno proslavljen sv. križa, ko slavi 1600letnico zmage nad poganstvom. Zato mora biti vam, rokodelci, današnji dan še prav posebno drag, ko praznuje sveti križ svojo zmago, križ Kristusa, ki je sam izvrševal rokodelstvo. Katoliški shod je bojno orožje za bodočnost, poroštvo lepe bodočnosti. In to za posameznika! Križ, s katerim te je prekrizala mati pri odhodu, te bo spremljal vedno in povsod, ti ga nikdar ne zapustiš, saj si se danes z nova nasrkal poguma za prapor sv. križa. Ravno kmetski in rokodelski stan sta dva stebra države, in ta dva stanova črpata iz katoliških shodov novo moč in življenje. Danes smo zopet ponovili zvestobo sv. očetu in presvitemu cesarju, zato jo potrdimo še enkrat s trikratnim »Slava«. (Slavklici in sviranje cesarske pesmi.)

Nato predlaga g. Alojzij Stroj za predsednika pričujočega shoda g. drž. poslanca Evg. Jarca. (Živahno priprjevanje.) Besedo povzame novoizvoljeni predsednik tega shoda g. Evg. Jarc:

Zahvaljujem se vam za ravnokar izkazano zaupanje in vas pozdravljam v imenu katoliškega shoda. Vsi dose-danji katoliški shodi so imeli na programu obrtno vprašanje in tem se pridružuje tudi letošnji. Zakaj čeravno se katoliški shodi v prvi vrsti vrše radi verskih vprašanj, je vendar potrebno, da se bavijo tudi s socialnimi vprašanji. Člani smo države in cerkve. Zato je treba, da včasih, ko posamezniki zavozijo in si ne morejo pomagati iz socialne bede, tudi Cerkev povzdigne svoj glas in jih pelje nazaj na prava pota. Dandanašnji čas kaže velik napredek, osobito sta stroj in velekapital znaka naše dobe. A zato nismo postali srečnejši, temveč smo nesrečnejši kot kdaj in praviči posebno velja ta za oba produktivna sloja, za rokodelski in kmetski stan. Izginila so žalboga načela, ki so bila uveljavljena v srednjem veku, ko ni veljalo načelo močnejšega, načelo brezobzirne prostosti, temveč načelo javnega blagra. Toda že se bližajo boljši časi. Kmetski stan si je potom organizacije že zelo opomogel. A kar se godi s kmetskim stanom, isto se kaže tudi za obrtni stan. Povsod vidimo krasne plodove zadnjih katoliških shodov, in ti plodovi zore tudi na obrtnem polju. Obrtniki so dobili pogum, spoznali potrebo strokovne izobrazbe in dobili smisel za zadrugištvo. Resolucije prejšnjih shodov niso padle na neplodna tla, temveč na rodovitna tla in že zore krasni sadovi. Obrtniki se že uspešno branijo proti velekapitalu potom zadrugištvu, kmalu bo izginil mrzli veter, ki veje nad današnjim obrtnim stanom in prišel bo čas, ko bo zopet veljalo načelo: vsak za vse, vsi za enega. Sklepam z željo: Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo! (Burno odobravanje.)

Takoj nato da predsednik besedo g. vojnemu superioru M. Rihtariću. Ta je navdušeno pozdravljen od navzočih rokodelcev govoril lep govor, ki sledi:

Mnogokrat sem že govoril pred rokodelci, a priznati moram, da nisem še govoril pred slovenskimi rokodelci. Zato mi je jako ljubo, da morem govoriti vam Slovincem in vas najiskrenejše pozdravljam. Z veseljem smo vas posetili mi Hrvati. Nismo prišli, da bi vas učili, temveč prišli smo pokazati, da smo

eno, eno po veri, eno po krvi. Da, bodimo eni, bodimo kakor udje ene velike obitelji. Obitelj ima očeta, ima mater, ima sinove. In sedaj vzemi obitelji očeta, mater, družina bo razpadla in člani družine bodo šli narazen. Zato bodimo kakor otroci ene obitelji. Naša hiša je sveta katoliška Cerkev. To je čvrsta organizacija, kateri ne poznam enake, in mi smo njeni udje. Naš oče je On, ki ga kličemo vsak dan »Oče naš, kateri si v nebesih«. Dokler bo ta naš oče, dotlej bomo skupaj združeni in ne bomo šli narazen. Naši nasprotniki to dobro vedo. Oddod njih deviza: Vzemimo jim očeta in šli bodo marazen. Toda mi si ne pustimo vzeti tega očeta. Vedno bo Bog naš oče in mi njegovi otroci; on oče nas bo držal skupaj pod okriljem sv. katoliške Cerkve. Da bo pa Bog naš oče, zato ne bodimo kristjani samo po imenu, temveč bodimo praktični kristjani. Ohranimo vsekdar danes poživljeno vero, vera nas vodi do upanja in iskrene ljubezni našega Očeta in ta ljubezen nas druži, da bomo eno. (Navdušenim živio-klicem se pridruži godba, ki zasvira »Lepa naša domovina«.)

Predsednik zahvali g. superiora za poučne besede in da besedo deželnemu odborniku dr. Zajcu, ki pravi:

Slavni zbor! Danes so korakali ti-soči hrvatsko - slovenskega ljudstva v sprevedu po ljubljanskih ulicah, vsi veselega obraza in polni ponosa, da svedočijo čutila za katoliško Cerkev. Bili so v sprevedu Slovenci iz Nemčije in nebroj drugega delavstva ter številni zastopniki rokodelskega stanu. Vse je korakalo skupaj v lepi skupnosti, solidarnosti. Bodimo tako solidarni vsikdar! Solidarnost vseh stanov je silno potrebna v boju za obstanek in tudi rokodelskemu stanu, ki je navezan na kmeti in delavski stan. Od dveh strani preti pred vsem obrtniku nevarnost. Od velekapitala z ene strani, od socialne demokracije z druge strani. To sta dva pravcata mlinska kamna, da streta obrtni stan. Rešitev iz te nevarnosti tiči v s pomoči. Obrtni stan naj se organizira in stopi v lepo solidarnost s kmečkim stanom, in rešitev je tu. Tudi izobrazba je potrebna v današnjih časih, rokodelci brez strokovne izobrazbe spričo velikanskega današnjega napredka ne bo napredoval, temveč zastajal. Tudi v tem oziru je pomoč pred vsem v organizaciji in svrhu strokovne izobrazbe. Sklenimo vsi vrste in uspehi za obrtništvo bodo mnogo večji ko doslej!

Nato je pozdravil shod g. ing. Vl. Remec v imenu obrtno-pospeševalnega zavoda. Povdarjal je, naj nam bo v vsem delovanju in boju vodila smer: znamenje sv. križa. Borba v znamenju sv. križa bo najsigurnejše prinesla obrtništvo zmago njegovih pravic.

Po tem pozdravu podeli predsednik besedo g. stolnemu vikarju Cegnariju. Govoril je nekako sledeče: Gospod podpredsednik katoliškega shoda Jarc je pokazal v svojem govoru, kako je v srednjem veku veljalo načelo skupne solidarnosti in princip javnega blaga, povdarjal je, da morajo zopet zavladati ta načela, da se povrne zadovoljstvo, zlasti obrtnemu stanu. Jaz dostavljam, da je še nekaj potrebno, da bo zadovoljnost. Da, vsak stan stremi po blagostanju, a blagostanje ni vse, kar dela srečo in zadovoljnost. Imeli smo danes veličasten prizor, ko je klečalo nebroj rokodelcev pred Brezmadežno, se ji klanjalo in obljubljalo novo zvestobo. Ta posvetitev je za obrtni stan velikega pomena. Koliko mladeničev pride z dežele v mesto, ki so še dobrega in srečnega srca, ki pa v mestu zgube vse, kar bi jih moglo storiti srečne. Obrtnik brez vere ne more biti srečen, skušnjava nas to uči. Toda koliko obrtnikov izgubi v mestu vero in z njo srečo in zadovoljstvo. Zato je tolik pomen posvetitve Brezmadežni, v njej tiči poročstvo vere, v njej je vse, kar more storiti rokodelca, obrtnika srečnega, v njej je vse, kar je zanj dobro, lepo, veselo. — Z nekim globokim spoštovanjem smo zrlili danes na može, ki se trudijo že leta in leta, za hrvatsko-slovensko ljudstvo, kojih delovanja sad je današnje slavlje, a še bolj smo bili veseli zastav rokodelcev in njih samih, ki se nikogar ne strašijo. Tak stan ne bo propadel, temveč ostane trden.

Po živahnem pritrdjevanju se je glasil č. g. p. Djuro Benetič, predsednik rokodelskega društva v Vukovarju. Prinesel je iskrene pozdrave iz Slavonije in poudarjal, da se je prišel k nam učiti za delo in organizacijo med mladino, ki je v Slavoniji žalibog še v začetku in tako silno, silno potrebno.

S tem je bil program tega shoda pri kraju. G. predsednik Evgen Jarc ga je zaključil s pozivom na rokodelce,

naj se udeležijo tudi oni prihodnjega hrvatskega katoliškega shoda v Zagrebu v tako obilnem številu, kakor so se bratje Hrvati našega. S klicom: »Bog živji Hrvate«, je končal lepo uspelo zborovanje, ki dela čast našim rokodelcem.

Zaključek Katoliškega shoda.

Hrvatsko-slovenski katoliški shod je bil danes, v sredo, sijajno zaključen. Ob 7. uri zjutraj je imel prevzvišeni knez in škof ljubljanski dr. Jeglič za umrle udeležence prejšnjih katoliških shodov slovesni rekviem.

Slavnostno zborovanje ob devetih dopoldne je otvoril g. podpredsednik shoda, dr. in dež. poslanec Jarc. G. posl. Grafenauer je sijajno govoril o avstrijskem šolskem zakonu; govorili so še g. kanonik Baron iz Zagreba, g. dr. Mantuani o umetnosti in krščanstvu, dr. Adlešič o izseljeniškem vprašanju, učitelj Mahulja o skrbi za mladino, pozdravil je shod neki rusko-poljski seljak. Sijajno in ob velikanskem navdušenju je govoril gosp. rektor Köster iz Hamborna, prinašajoč pozdrave episkopata in katoliške duhovščine iz Nemčije, ki je naklonjena Slovincem, skrbi za slovensko delavstvo na Nemškem in se ne strinja z načeli gotovih nemških nacionalnih fanatikov.

G. predsednik Jarc se je ob velikanskem navdušenju manifestantov zahvaljeval mnogoštevilnemu jugoslovanskemu episkopatu, vsem govornikom za sijajne govore, referentom za stvarna poročila v odsekih i. dr.

Ob največjem navdušenju je slavil lavantinski knez in škof ekselencija dr. Napotnik sv. križ kot znamenje zmage in podelil zbranim blagoslov.

Manifestantje so nato prevz. g. dr. Jeglič u priredili viharo manifestacijo; z galerij so ga obsipali s cvetjem. S popevanjem »Te Deum« in »Liepe naše domovine« je bil shod zaključen. Navdušenje je bilo velikansko in prepričanje splošno, da pomeni IV. hrvatsko-slovenski katoliški shod novo razdobje v zgodovini katoliških Jugoslovancov.

× × ×

Hrvati o Katoliškem shodu.

Slovensko-hrvatski katoliški shod je bil taka velika manifestacija, da se vsa avstrijska javnost z njim bavi. Največje vrednosti je za nas seveda sodbata bratov Hrvatov. Dozdaj najlepši članek o našem kongresu je objavil »Hrvat«, glasilo stranke prava dr. Mile Starčevića.

Piše:

»Da se uzmogne barem približno shvatiti domašaj katoliškega shoda u Ljubljani, treba da je čovjek na svoje oči gledao ogromne one mase naroda, što su se prekjueer sa svih krajeva slovenske zemlje sjatile u bielu Ljubljanu i ono oduševljenje, što je sav taj silni svet prožimalo. To je bilo jedno more ljudstva, što se u svojim valovima valjalo po ulicama ljubljanskim, kuda je za svetčanoga obhoda ta povorka prolazila.

Smotra te vojske izpala je daleko sjajnije i bolje, nego li se itko mogao nadati. Tolik narod, videći se na jedan put sabran na okupu, prošet jednom jedinstvenom misli, katoličkom i narodnom, organizovan u čvrste falange najraznovrstnijih organizacija staležkih, političkih, vjerskih, društvenih i gospodarskih, osjetio je iznenađen svoj narodni ponos in svijest svoje jakosti. Taj ponos i ta samosvijest jasno se odražavahu s lica svakoga učestnika onoga kongresa.

»Zmame jesmo vajeni,« — ta misao prožimala je onaj čas svaku dušu slovenskoga naroda, koja se prekjueer našla u Ljubljani. A ta samosvijest, spojena s čvrstom nadom u bolju budućnost, proširit će se u svako selo, u svaku varošicu slovenske zemlje, u svaku planinsku dolinu, kuda stanuje slovenski rod i gdje se nalazi slovenski dom, čim se samo učestnici ljubljanskoga slavlja razidju k svojim kućama.

Naročito Slovenci iz Koruške, koji su u neobično velikom broju došli na onaj sastanak, dobili su iz neposredna dodira s ostalim slovenskim svijetom novu moralnu snagu, da izdrže orijšku onu borbu, u kojoj se nalaze proti stoljetnom dušmaninu slovenskog roda i plemena kao prava predstraža njegova. Kad su stupali u povorci i uz glazbu ulazili u prostrano dvorište domobranske vojarne, gdje se obavljalo svetčano otvorenje kongresa, pa kad su jednim pogledom zahvatili i vodje i vojsku slovenskoga naroda, ter na ulazu primali tople, srdačne pozdrave svoje braće iz drugih krajeva slovenske zemlje, srca su im stala od

uzbudenja jače kucati, preko lica im se radost prelijevala. Pod zvukovima himne »Naprej, zastava Slave, naprej junačka kri...«, što ju je glazba udarala, oni su se preporodili, pomladili, osvježili i za novu uspješnu borbu spremili.

Prekjučerašnji dan zborovanja u Ljubljani bio je za sav slovenski narod na njegova moralnoga, duševnoga ujedinjenja; nešto slična, što su za hrvatski narod bili dani prve gospodarske izložbe ono g. 1891. u Zagrebu ili odkriće Gundulićeva spomenika u Dubrovniku. Slovenski narod osjeća se od prekjučerašnjeg dana bolje nego li je to osjećao prije jedan i jedinstven, posebni izraziti narodni individualitet u kolu drugih naroda. Od prekjučerašnjeg dana će podvostručenom snagom odjekivati po dolinama i hribovju slovenske zemlje odjek pjesme: »Čujte gore in bregovi, da sinovi slave smo!«

To moralno ujedinjenje slovenskoga naroda provelo se na podlozi vjerske i narodnostne svijesti, na temelju katoličke i slovenske misli, koje su se kod naše braće Slovenaca stopile u jedno i stvorile posebnu značajku slovenskoga plemena.

Koli iskreno i naravno, nehinjeno je to nabožno čuvstvo kod slovenskoga naroda, vidjelo se najbolje za službe božje pod vedrim nebom na t. zv. Kongresnom trgu. A koli jaka je ta vjerska njegova svijest, dade se zaključiti po mnogobrojnim onim vjerskim organizacijama, što su vidljivo izstupile pod svojim barjacima za veličanstvenog obhoda. Vjerski osjećaj i nabožno čuvstvovanje slovenskoga naroda, što se tiče iskrenosti i intenziteta, slični su osjećaju i čuvstovanju kršćana iz prvih onih apostolskih vremena. Naobraženom, u istinu kulturnom čovjeku ta nabožnost ulleva poštovanje i udivljenje. Ona predstavlja zalihu idealizma, koja je neizcislivi vratak moralne snage slovenskoga naroda. I stoga u toj nabožnosti slovenskoga naroda, koja kod njega nije samo neko maglovito, neodređeno čuvstvovanje, nego ima točne, konkretne, jasno izražene oblike, što mu ih je podala nauka katoličke crkve — u toj nabožnosti, velimo, leži odlučni i ozbiljni memento za predstavnike moderne bezvjerske struje, neka oni barbarskom rukom ne diraju u tu svetinju narodnu...

Htjeti slovenskomu narodu oduzeti njegovu katoličku vjeru, vriedjati njegova vjerska čvrstva, kako to hoće da učini moderno poganstvo, to bi bilo prosto, surovo barbarstvo, koje ne spada u prosvjetljeni XX. vjek... Onaj idealni katolicizam, kojim se danas odlikuje slovenski puk, — onakav katolicizam, kakovu su glavni predstavnici jedan Manzoni, Cesare Cantu, O' Conell i dični naš don Ivo Prodan, neka ostane i nadalje zvijezdom vodiljom slovenskoga naroda, pak je onda tomu narodu osiguran trajni obstanak u zajednici i utakmici kulturnih naroda.

Posebno, i za nas Hrvate osobito važno znamenovanje dobiva ovaj ljubljanski shod poradi onoga sklada mišljenja i osjećaja naroda slovenskoga i naroda hrvatskoga, koji se sklad upravo elementarnom snagom očitovao ovih dana u Ljubljani. Istina, nije tu bilo službenih manifestacija u smislu programa ove ili one stranke, kakovim se možda bilo nadati. U Ljubljani doznasmo, da je takva manifestacija dapače već unapred bila zabranjena pod prijetnjom, da će inače taj katolički kongres biti razpušten. Ali ono, što se u Ljubljani nedvoumno i za svakoga jasno manifestiralo, bilo je to sklad duša i sklad srca slovenskoga i hrvatskoga naroda. »Došli ste u svoju zemlju i među svoj narod,« bile su prve riječi pozdrava slovenskoga govornika, kojima je pozdravio Hrvate u subotu na večer kod njihova dolazka u Ljubljanu. A da su te riječi imale doista i svoj realni sadržaj, to se najbolje vidjelo po svemu onome, što je iza toga sledilo i u prostorijama »Uniona« i za vrijeme svetčanoga obhoda po ljubljanskim ulicama i po privatnim domovima, kuda su Hrvati bili porazmješteni. Ne tek inteligencija, nego upravo mase naroda i na jednoj i na drugoj strani, slovensko i hrvatsko seljaštvo i obrtništvo, upravo to se grlilo i bratimilo, gdje god bi se međusobno sastali. A plamen oduševljenja podžigalo je hrvatsko i slovensko djačstvo. Za veličastvenog onog obhoda po gradu od Kongresnog trga do domobranske vojarne Hrvati su bili predmetom najživljih ovacija; pred nje i po njima sipalo se samo cvieće iz špalira i s prozora.

Neka reče, tko šta hoće, ali onaj, tko je u nedjelju na svoje oči u Ljubljani gledao, kako se ne samo među političarima, nego među pukom prelijeva oduševljenje od duše u dušu,

kako se među Slovincima i Hrvatima zažije srce od srca, kako buktí jednim plamenom, taj je morao doći do čvrstog osvjedočenja: hrvatski i slovenski narod moralno, duševno je ujedinjen, ujedinilo ga jedinstvo misli i osjećaja.

Zdaj pa primerjaj s tem pobalinsko pisanje »Reškega Novog lista«, ki na strah, katerega mu je zadal katoliški kongres, reaguje s psovskami najnižje vrste.

Jasnosti na obzorju katoliške politike na Goriškem.

Naš metropolit, goriški nadškof dr. F. B. Sedej je poslal uredništvu »Gorice« in »Primorskega lista«, za katerima tiči dr. Gregorčič, ker sta lista njegova last, sledeče pismo: »Slavnemu uredništvu »Gorice« in »Primorskega lista« v Gorici.

Podpisani cerkveni nadzorovalni zbor »Consilium Vigilantie« je bil prisiljen že opetovano opomniti slavno uredništvo na dolžnosti katoliškega časnikarja, in sicer že leta 1911., kakor tudi z odloki z dne 10. februarja 1912., 1. marca 1912. in 12. julija 1913.

V odloku z dne 10. februarja 1912. so se dala slavnemu uredništvu med drugimi tale navodila:

a) »Glasila, ki hočejo veljati za katoliška, naj ne apelirajo le za časa volitev na katoliška načela, marveč so dolžna ta načela udeještvovali vedno in povsod.

b) V slučaju kake razlike v mnenjih morajo katoliškim glasilom veljati nauki papeža Leona XIII.:

»Ker vzajemnosti ni nič bolj nasprotno kakor trpke besede, predrzna sumničenja, krivična očitavanja in kar je tem enakega, je treba z največjo prevdnostjo tega se ogibati in sovražiti.« (Ad Episcopos Hisp. d. 3. dec. 1882.)

c) Četudi sodi kak list v enem ali drugem zgolj političnem vprašanju drugače, je treba paziti, da se pri polemiki ne prekoračijo meje pravičnosti in ljubezni in da se spoštujejo osebe, ki so vdane naukom sv. Cerkve. (Epist. 3. avg. 1881.)

d) Dalje mora poudarjati Cons. Vigil., da se mora tudi politika ravnati strogo po načelih katoliške morale. Cerkvena oblast ima paziti, da se vsi držé teh načel in ne obračajo morale po politiki... Vsako človeško dejanje, torej tudi politiško, spada pod forum katoliške morale. Ker je pa cerkev varhinja moralnih resnic in od Boga postavljena vzgojiteljica narodov, ima kot taka neoporečen vpliv tudi na politiško življenje in zato katoliška politika ne sme prekoračiti onih mej, ki so jih začrtala katoliška načela.

e) Katoliški politiki imajo spoštovati škofovo avtoriteto: »In omnibus rebus, quae religionem actionemque Ecclesiae in societate attingunt, Ephe-meridum scriptorum est, non secus ac ceterorum Christianorum, mente ac voluntate Episcopis suis Romanoque Pontifici prorsus subesse... decretis parrere et ut caeteri pareant, curare.« (Episc. 17. jun. 1885.)

1. Z ozirom na to, da slavno uredništvo teh opominov in gori omenjenih odlokov sploh ni ali ne dovolj vpoštevalo;

2. z ozirom na to, da je Vaš list zavzel nasproti listom in osebam, ki podpirajo treznostno gibanje med ljudstvom, graje vredno stališče ter jim podtikal pretirano abstinenco ter je s svojo pisavo kompromitiral in otežkočil silno potrebno treznostno akcijo med ljudstvom, in to zlasti v članku »Naši vinogradniki proti »Novemu Času« in dr. Breclju« (v »Prim. Listu« dne 1. julija 1913, šteč. 26 in v Gorici istega dne), kjer se dobesedno izvaja: »Boli kakor strupena rosa in oidiom nam hočejo škodovati nekateri ljudje v Gorici v »Montovi« hiši, kjer pravijo pri »Novem Času«. Ta časnik je izlil že mnogo črnila proti zauživanju vina... ob vsaki priliki zapoje pesem o abstinenci in svari naše ljudstvo, naj ne pije vina, naj ne pije tega strupa za človeško zdravje, ako hoče biti zdravo, krepko in ako hoče imeti kaj pod palcem... tudi dr. Breclj je mnogokrat predaval o vinu in svaril ljudi pred pitjem vinske kapljice... Taki so naši škodljivci!«

z ozirom na to, da se je Vaš list v odbor »Svete vojske«, ki je bil nastopil proti taki pisavi, strastno in neopravičeno zagnal — in sicer »Gorica« z dne 15. julija 1913, št. 55 in »Prim. List« istega dne št. 28, — ter je tako škodoval na ugledu organizaciji, ki stremi po plemenitem namenu, gojiti in širiti krščansko krepko treznosti;

3. z ozirom na to, da sta »Gorica« in »Prim. List« v volilnem boju večkrat prekoračila meje dostojnosti in pravič-

nosti, strastno in neosnovano napadajoč poštene osebe in zmerjajoč in zaničujoč pristaše katoliške stranke (»zgagarji, kričarji, privandrovc, frakarji, farizeji, vzpenjavci, lažniki, nesramneži, šušmarji, rokovnjači«) ter sta jim celo očitala lumparije (»Prim. List« št. 28), bedarije, oslarije, šušmarjenje (»Prim. List« št. 29), podivjanosti, koristolovje (»Prim. List« št. 29), šarlatanstvo (»Prim. List« št. 28) itd.;

z ozirom na to, da sta tako žaljivo postopala proti uglednim katoliškim lajnikom, ki svoje katoličanstvo izvršujejo in so na katoliškem programu kandidirali;

4. z ozirom na to, da se je v Vaših listih katoliškim organizacijam (S. K. S. Z. — Orlom) odrekala vsaka zasluga za ljudstvo (»nova struja ni storila pravih razum zgage in prepira«) (»Prim. List« 27. julija 1913, št. 29);

z ozirom na to, da so se žalila mladinska društva (»Prim. List« št. 25) ter se imenovala mladinske prireditve, ki so jih skofje ilirske provincije pripočili v svojem pastirskem pismu z dne 29. okt. 1911, zaničljivo »orlovski dirindaj in teater« (»Prim. List« 15. julija št. 28 — »Gorica« istega dne št. 55);

5. z ozirom na to, da se v Vaših listih v volilnem odločilnem boju ni zavzelo jasno stališče nasproti liberalni stranki, ki je pod prikritim imenom samostojnih kandidatov nastopala;

6. z ozirom na to, da sta Vaša lista o priliki ožje volitve (20. julija t. l.) v splošni skupini, ko je stal proti kandidatu s katoliškim programom drug kandidat brez tega programa in vedé in hoté zanemarila svojo časnikarsko dolžnost ter sta očitno izjavila: »Svojim somišljenikom ne podamo nikakih nasvetov« — »Gorica« dne 15. julija t. l. št. 55, »Prim. List« istega dne št. 28;

z ozirom na to, da sta isto sveto dolžnost zanemarila pred ožjo volitvijo v kmečkih skupinah, ko se niso niti z eno besedico posvarili volilci, naj ne volijo samostojnega (liberalnega) kandidata, temveč celo nasprotno namignilo (»Prim. List« št. 30);

7. z ozirom na to, da je Vaš list očitno prekorajil krščansko načelo ter je za prvo ožjo volitev izdal parolo: »V nedeljo ne bomo volili dr. Br., morda bi ne bilo narobe, če bi mi sedaj rekli, da nam je ljubše, ako pride v deželni zbor kak pameten liberalac kakor pa dr. Br. . . . Pozabiti ne smemo, da je v volilnem boju stopil s svojimi pristaši odločno proti nam, zato ga moramo šteti za našega nasprotnika in na to nekaj dati, tudi ko rabi našo pomoč. Mi smo proti vsakemu, ki je proti nam, to bodi v nedeljo naše geslo« (»Prim. List« 17. julija t. l., št. 29);

z ozirom na to, da se je štel kandidat s krščanskim programom za večjega nasprotnika kakor pa liberalac ter dalo v tem smislu volilcem pogubno navodilo;

8. z ozirom na to, da sta imenovana lista vsled zanemarjanja svoje dolžnosti ter vsled pozitivnega sodelovanja v prvi vrsti sokriva, da so propadli kandidati s katoliškim programom ter zmagali nasprotniki; z ozirom na to, da sta s tem povzročila združeno politično demoralizacijo in pohujšanje med ljudstvom ter okrepila liberalni življenj v deželi;

9. z ozirom na to, da sta med volitvijo in po volitvi Vaša lista nasproti »samostojnim« zavzela dvoumno stališče ter prikrivala njih liberalno tendenco (»liberalcev sploh ni bilo med kandidati« — »Prim. List« 21. julija t. l.), dasi je priznala »Gorica« 22. julija t. l., št. 57 »dejstvo, da je stara liberalna stranka stopila že zopet na površje«;

z ozirom na to, da se vsled tega prikrivanja, vsled te nedoslednosti in dvoumnosti širi in vkoreninjuje med ljudstvom polovičarstvo ter povzroča zmeda pojmov in načel;

10. z ozirom na to, da je Vaš list žaljivo pisal o goriškem nadškofu, kakor da bi pri Montovi zadevi, ki je cerkvena ustanova, zahteval stvari, ki se ne strinjajo z vestjo drugih in zagovarjal reči, kakor so mu nekateri gospodje risali na steno (»Prim. List« 8. julija t. l., št. 27, b) — ter se je celo (cerkveni oblasti) grozilo: »Če hočejo merodajni faktorji pošteti mir, tedaj naj ukrepejo, kar potrebno, sicer zgrabimo za kopje in udarimo, da napravimo sami red tam, kjer bi morali drugi zanj skrbeti« (»Prim. List« 25. julija t. l., št. 30);

z ozirom na vse te omenjene prestopke in pogoške je omdisani cerkveni nadzorovalni zbor (Consilium Vigilantiae), svest si svoje dolžnosti in odgovornosti, ki mu jo je naložila Sveta stolica, v svoji zadnji seji sklenil, črtati »Gorico« in »Primorski List« iz vrst katoliških listov, ki jih ima nadzorovati cerkvena oblast;

Ta sklep se objavi tudi častiti duhovščini v znanje in ravnanje.

V Gorici, dne 17. avgusta 1913.

Francišek Borgia,
knez-nadškof,
predsednik nadzorovalnega zbora »Consilium Vigilantiae«.

Ta list je poslal goriški nadškof vsem župnim uradom na Goriškem s pripomnjo, naj duhovščina pravčasno svari ljudstvo pred breznačelnimi in dvoumnimi listi, ki so tembolj nevarni, čimbolj se zavijajo v katoliško oblačilo, da ne zavladajo na Goriškem pogubonosno politično polovičarstvo in breznačelje ter naj priporoča tembolj odločne katoliške liste z jasnimi načeli.

Na Goriškem je jasno. »Primorski List« in Gorica sta izbrisana iz vrste katoliških listov in dr. Gregorčič ne bo mogel goriških katoličanov več varati. Povej mi, s kom se pajdašiš, in povem ti, kdo si! Mož, ki je spravil na Goriškem zopet na vrh liberalno stranko, je za nas — mrtev. Dobro je, da je prav ob katoliškem shodu padla ta sodba in obsodba.

Notranje politične zadeve.

K TRŽAŠKIM NAMESTNIŠKIM ODLOKOM GLEDE REGNIKOLOV.

Dunaj, 26. avgusta. »Fremdenblatt« izjavlja z ozirom na znane odloke tržaškega namestništva, da mora tržaški magistrat odpustiti iz mestne službe vse tuje državljane, naslednje: Državne nadzorne oblasti so se že dalj časa pečale z običajem, ki se je v tržaški mestni upravi že mnogo let izvrševal, da so se namreč v javno mestno službo jemali izomenci in zaposlivali domačini, toda vsi opomini namestništva v tem oziru niso imeli nobenega uspeha. Ti opomini so bili toliko bolj opravičeni, ker grajana praksa mestne uprave, ki se je izvajala do najnovejšega časa, ni samo oškodovala deželnih sinov, marveč je tudi nasprotovala določbam III. člena državnega tem. zakona z dne 21. dec. 1867., št. 142 drž. zak., glašom katerega so vsi javni uradi za vse državljane enako odprti, inozemcem pa je pod opogojem, da si preje pridobijo avstrijsko državljanstvo. Ker se tržaška mestna uprava klub vsem uradnim opominom ni hotela ozirati na te določbe, je bil namestnik končno prisiljen sam vmes poseči in uveljaviti zakonske določbe. To je bil čisto notrajen akt državne uprave, ki so ga nujno zahtevale javne koristi ter nima nikake zveze s stvarmi, ki segajo preko mej notranje uprave. Z navedeno odredbo se je marveč končno enkrat upostavilo zakonito stanje, za katerim se je že dolgo stremilo in katero se v vseh drugih panogah javne uprave dosledno izvaja. Sicer je pa namestništvo pripravljeno v posebnega ozira vrednih slučajih ozirati se na posamezne predložene prošnje glede podaljšanja stavljenega službenega roka. Dalje je namestništvo vedno v položaju priznati event. zaproseno avstrijsko državljanstvo posameznim javnim funkcionarjem, ki so se tekom svoje dolgoletne občinske službe z brezhibnim obnašanjem za to vredne izkazali.

Dunaj, 26. avgusta. Danes dopoldne se je tržaški namestnik princ Hohenlohe posvetoval z min. predsednikom Stürgkhom in zunanjim ministrom Berchtoldom. Pri zunanjem ministru se je oglašil tudi italijanski poslanik vojvoda Avarna. Šlo se je za znane odloke trž. namestništva.

Dunaj, 27. avgusta. Italijanski poslanik vojvoda Avarna je nasproti zunanjemu ministru Berchtoldu naglasil, kako mučen vtis so v Italiji napravili odloki tržaškega namestništva. Te notranje odredbe so v diametralnem nasprotju z zunanjimi odnosi med Avstrijo in Italijo. Grof Berchtold je izjavil, da živo obžaluje ta dogodek in da bo uporabil ves svoj vpliv, da se ta obžalovanja vreden in nepričakovan pripletljaj mirnim potom reši.

STANJE BARONA SKERLECZA.

Zagreb, 26. avgusta. Stanje barona Skerlecza je trajno zadovoljivo.

RUSKI POSLANIK PRI CESARJU.

Ischl, 26. avgusta. Cesar je ruskega poslanika pl. Giersu v avdienci naznanil, da se bo posvetil ruske cerkve v Lipskem povodom odkritja spomenika velike bitke z Napoleonom — v njegovem imenu udeležil nadvojvoda Fran Ferdinand. Giers je bil tudi povabljen k družinskemu obedu pri cesarju; cesar ga je odlikoval s posebno prijaznostjo.

Opomba le vtičalnice: V korist obneimim Slovincem

Balkanski dogodki.

ODRINSKO VPRAŠANJE REŠENO.

Carigrad, 27. avgusta. Notranji minister Talaat beg se je z Enver begom iz Odrina podal v Lozengrad. Porta izjavlja, da se je odrinsko vprašanje že rešilo, in sicer direktnim potom med Porto in Načovičem. V pogajanjih, ki se še vrše, ne gre več za Odrin, Lozengrad in kompenzacijsko vprašanje, marveč za druge stvari.

TURKI NISO ZASEDLI GUMULDŽINE IN MUSTANLIJA.

Carigrad, 27. avgusta. Porta dementira vesti, da bi bile turške čete zasedle Gumuladžino in Mustanlija.

VOJAŠKI NASTOP RUSIJE PROTI TURČIJI IZKLJUČEN.

Dunaj, 26. avgusta. Glasom »Süds. Kor.« je peterburški turški poslanik Turkan paša poslal svoji vladi pomirljiva poročila. O oboroženem nastopu Rusije proti Turčiji ni govora. Dunajski ruski poslanik Giers je velikemu vezirju izjavil, naj Turčija izprazni ozemlje onstran Marice izvzemši Dimotiko, ki jo mora držati radi direktne železniške zveze Carigrad—Odrin. O izpraznjenju Odrina ni bilo govora.

ODRINSKA DEPUTACIJA V PARIZU.

Pariz, 27. avgusta. Odrinska deputacija se je včeraj oglašila pri državnem podtajniku Margerieu in mu izročila spomenico. Margerie je obljubil, da bo spomenico predložil zunanjemu ministru in naglasil, da je francosko prijateljstvo do Turčije tradicionalno.

RUMUNSKÉ ČETE ODŠLE. — DIMITRIJEV POSLANIK V PETERBURGU.

Sofija, 27. avgusta. Notranji minister poroča, da so že vse rumunske čete zapustile bulgarska tla. — Za poslanika v Peterburgu bo v kratkem imenovan Dimitrijev.

ZAMENJAVA SRBSKO-BULGARSKIH VOJNIH VJETNIKOV.

Belgrad, 26. avgusta. Na mejni postaji Sukovo se bo v petek izvršila zamenjava srbskih in bulgarskih vojnihi vjetnikov.

SRBSKO-ČRNOGORSKO MEJNO VPRAŠANJE.

Belgrad, 26. avgusta. Srbska in črnogorska vlada sta se v mejnem oziru sporazumeli tako, da dobi Crna gora mesta Djakovico, Plevlje in Peč. V tem okviru izdelujejo v zunanjem ministru podrobno določitev mej.

RAZŠIRJENJE KONKORDATA NA NOVE ČRNOGORSKE KRAJE.

Rim, 27. avgusta. Barski nadškof Dobrečić se te dni mudi tukaj in bo sprejet od sv. očeta. Prišel je po nalogu črnogorske vlade, da z Vatikanom uredi vprašanje glede razširjenja konkordata na nove kraje.

OBISK KRALJA PETRA NA DUNAJU.

Berolin, 26. avgusta. Z ozirom na neke vesti, da bo kralj Peter v kratkem na obisku cesarja Franca Jožefa, poročajo »Voss. Ztg.« z Dunaja, da ondi ni o tem nič znanega.

V SRBIJI NI VLADNE KRIZE.

Belgrad, 26. avgusta. Vesti, da se je med vlado in vojaškimi krogi radi uprave v novih krajih pojavil nesporezum, ker bi vlada rada koj uvedla liberalno upravo, vojaški krogi so pa zaenkrat za strogo, a pravično vojaško upravo, vsled česar namerava Pašičev kabinet odstopiti, — se na merodajnem mestu označujejo kot neistinite.

MILJUKOV IZŽVIŽGAN.

Belgrad, 26. avgusta. Semkaj je prispele Carnegiejeva komisija, ki ima nalogo proučiti vojne grozovitosti na Balkanu. Vlada je izjavila, da odklanja člana komisije Miljukova, čegar sovražstvo proti Srbiji je notorično. Tudi Grčija je sklenila Miljukova odkloniti. Sinoči je del občinstva v kavarni »Moskva« izžvižgal navzočega Miljukova, medtem ko je ostalo občinstvo zahtevalo, da se Miljukov kot gost rešpektira. Miljukov je nato sam zapustil kavarno.

Belgrad, 26. avgusta. Ko je sinoči prof. Miljukov prišel v kavarno »Moskva«, je družba dijakov zahtevala, da Miljukov zapusti kavarno in takoj odpotuje iz Srbije. Po ostrem prepiru je moral Miljukov dati besedo, da se danes odpotuje. Miljukov se je nato z nekim prijateljem oddaljil. — Carnegiejeva komisija je zvečer odpotovala v Solun, ne da bi jo bil Pašič sprejel.

TURKI BEŽE IZ SEVERNE BULGARIE.

Bukarešt, 26. avgusta. Ko so se rumunske čete umaknile iz Bulgarije, je začelo turško prebivalstvo severobulgarskih pokrajin trumoma bežati na rumunsko ozemlje. V Silistrio je

pribežalo že več tisoč Turkov z družinami.

BOJI MED ČRNOGORCI IN MALISORI?

Dunaj, 26. avgusta. Iz Skadra se poroča, da se je v nedeljo popoldne v smeri proti Tuziju slišalo grmenje topov. Ljudstva se je polastilo veliko razburjenje, ker je vladalo mnenje, da se je vnel boj med Črnogorci in Malisori. Poročil se ni nobenih.

BEGUNCI IZ TRAKIJE NA GRŠKEM.

Atene, 26. avgusta. »Ag. d'Ath.« poroča, da je doslej iz Trakije pribežalo na Grško 129.000 Grkov, Mohamedancev in Bulgarov.

KOLERA V RUMUNIJI.

Bukarešt, 26. avgusta. Med rumunskimi četami, ki so prišle iz Bulgarije, grozovito divja kolera. Uradno se poroča o 1000 smrtnih slučajih in 3000 bolnih, a listi pišejo, da so žrtve v resnici neprimerno višje. Odredbe proti kugi so docela nezadostne.

KOLERA V BOSNI.

Sarajevo, 26. avgusta. Kolera pojenuje. Novi slučajji so se pripetili le v Bjelini in Vidovcih.

Sarajevo, 26. avgusta. Glasom poročila od 25. t. m. ni bilo v okuženih krajih tuzlanskega okraja nobenega novega slučaja kolere. Samo v Brčki so se pripetili trije novi slučajji. Dva bolnika sta ozdravela, 4 umrli. Ostane še 9 bolnikov.

KOLERA NA HRVAŠKEM SE NEVARNO RAZŠIRJA.

Zagreb, 26. avgusta. V Bošnjakih se je kolera penadoma močno razširila. Glasom uradnih vesti je bilo včeraj ondi 19 novih slučajev kolere, od teh pet smrtnih; tudi za ostale bolnike skoro ni nade, da bi okrevali. V okraj je bil brzoprijavno poklican vrhovni zdravnik dr. Reichwein; odredil je, da se cel okraj takoj cernira z vojaštvom. Ljudstvo je prestrašeno in obupano, a je najbrže samo v prvi rsti zakrivilo razširjenje, ker je skrivalo pozamezne slučaje.

Zagreb, 26. avgusta. Bakteriološka preiskava je dognala 4 nove slučaje kolere v Karlovcih in Bošnjakih; gre za pravo azijsko kolero.

SAMOUMOR ČASTNIKA.

Praga, 27. avgusta. Poročnik Skubic je izvršil samomorilni poizkus. Širijo se razne govorice, kakor bi šlo za Redlu podoben slučaj, kar se pa z merodajne strani dementira.

NESREČA V GORAH.

Cortina, 27. avgusta. Na Monte Cristallo je ponesrečil neki častnik cesarskih lovcev in se ubil.

PRAZEN STRAH.

Praga, 27. avgusta. Rezervist Kozaršek je obolel na sumljivih znakih; ne gre pa za kolero, marveč je njegova bolezen le dysenterija.

IZPREMEMBE V DIPLOMACIJI.

Dunaj, 27. avgusta. Angleški poslanik Cartwright je odstopil; za njegovega naslednika je imenovan dosedanj angleški poslanik v Madridu Bunsen. — Tudi ruski poslanik Giers odstopi in na njegovo mesto pride Šebeko iz Bukarešta.

FRANCIJA IN VATIKAN.

Rim, 26. avgusta. Dopisniki francoskih listov so poročali, da se bo o priliki vatikanskih slavnosti v čast sv. Ludviku Francoskemu izvršila sprava med Vatikanom in francosko republiko. Kakor se pa oficijelno naznanja, so francoski diplomati na vatikansko vabilo k slavnostim odgovorili, da se slavnosti ne morejo udeležiti, ker so takrat službeno zadržani.

UPORI NA KITAJSKEM.

Šangaj, 26. avgusta. Danes jutraj se je mesto Nanking udalo vladnim četam. Boji zadnjih dni so bili izredno krvavi.

Roparski napad na vlak.

Lvov, 26. avgusta. Minolo noč so na progi Černovice—Lvov neznani roparji napadli brzovlak. Napad se je izvršil med 11. in 12. uro. Med postajama Davidov in Sichov se je nenadoma oglašilo znamenje, naj se vlak ustavi. Ko je vlakovodja nato preiskaval, kaj se je zgodilo, so pristopili neki moški in strojnika nahrulili, da je povozil nekega otroka. Iskati so začeli iznova, a nikjer ni bilo sledi o nesreči. Vlakovodja je hotel na vlak, da bi odpeljal dalje, v tistem hipu so se pa iz bližnjega gozda oglašili strelji. Poštni uradniki so hitro zaprli ambulančni voz. Takoj nato so se pojavili pred vozom številni banditi in zahtevali, da se jim izroči pošta, drugače bodo voz razstrelili.

lili. Medtem je neki orožniški stražmojster, ki se je peljal z brzovlakom, prebudil več častnikov, ki so takoj zgrabili za orožje in hiteli na pomoč železniškemu osebju. Roparji so nato pobegnili. Vlak, ki je imel uro zamude, se je odpeljal dalje. Dogodek je med potniki povzročil paniko. Na prihodnji postaji se je stvar naznanila oblastem. Pri zaslišanju je kurjač izpovedal, da ga je, ko se je bil vlak ustavil, napadel moški s črno brado, ga vrgel na tla in zvezal, da se ni mogel ganiti. Predno so roparji pobegnili, je prišel k njemu isti človek, ga razvezal in mu velel dalje voziti. Te kurjačeve izpovedbe ni mogel noben izmed ostalega železniškega osebja potrditi in ker je vsa stvar zelo sumljiva, so kurjača zaprli. Nekateri zaslišani potniki I. razreda so izjavili, da sta se nahajala v vozu dva sumljiva možka, ki sta neprestano nemirno pogledovala skozi okno in študirala navodilo, kako je dati znamenje za silo, da se vlak ustavi. Ko sta zopet pogledala skozi okno, se je zdelo, da sta nekaj opazila, nakar sta premaknila znamenje za ustavitev vlaka, potem pa drla iz voza. Storitve se niso izsledili.

Dnevne novice.

Izjava. »Slovenec« je v 56. štef. fotošnjega letnika v stalnem sobotnem podlistku »Boltatu Pepe« pod naslovom: »Marinček Matiček pa jest« priobčil članek, v katerem na več mestih z izmišljenimi anekdotami smeši gosp. Matijo Marinčka, c. kr. notarja v Trzinu. — Podpisano uredništvo »Slovenca« odkrito obžaluje priobčitev članka, preklicuje celo vsebino kot popolnoma izmišljeno in izjavlja, da ni imelo za to niti najmanjše stvarne podlage. — Uredništvo »Slovenca«.

Nemško obrambno delo. »Tagespost« poroča, da »Südmarkino« naseljevalno delo izvrstno napreduje; od novega leta sem je naselila v Sent Ilju, Pesniškem dvoru, Dobrenji, Sv. Kungoti in nekaterih drugih krajih 8 nemških družin s 44 družinskimi člani. Tri teh družin so iz Virtemberške, dve iz Severne Češke in po ena iz Saksone, Galicije in Koroškega. Oddano je že tudi zadnje prosto posestvo v Sent Ilju. »Südmarka« je dala vrhu tega nekaterim naseljencem velike vsote za nakup nadaljnjih zemljišč. — Ista »Tagespost« poroča, da išče »Südmarka« za neko kopališče ob Adriji (!) nemške rokodelce vseh strok, modistinjo, damsko krojačico in trgovca z drvmi. Tako se dela nemška posest.

Poroča. V Mirnipeči sta se poročila dne 26. t. m. gosp. nadučitelj v Doberniču Ivan Franke z gosp. Marijo Kotnikovo. Poročil ju je brat g. Fran Franke, vikar v Oseku.

V pojasnilo. »Slovenec« je v soboto poročal, da so imeli veteranci pri sprejemu, ali bolje rečeno pri pozdravu od naše meje se vračajočih vojakov svojo godbo. Resnici na ljubo moramo konstatirati, da je to bila godba slov. kat. izobraževalnega društva z Viča, ki je bila naprošena od sl. c. kr. bojevnškega zbora, naj bi sodelovala pri tej priliki. Naj pri tem tudi omenimo, da je bil navzoči kapelnik g. P. Ferdo Zajc odlikovan z nagovorom g. divizionarja Kusmaneka, g. grofa Chorinskyja, g. svetnika Kresseta ter drugih navzočih dostojanstvenikov. Izrazili so se pohvalno o nastopu godbe. Viška godba je, kakor zdaj, tudi že 17. t. m. vzbujala občno pozornost Ljubljancem. Naj bo to vrlim godcem v bodrilo, da se še bolj navdušijo in še bolj napredujejo!

Nov poštni urad. Dne 1. septembra 1913 se otvori v Beli Cerkvi, politični okraj Rudolfovo, nov poštni urad, ki se bo pečal s pisemsko in vozno pošto ter obenem služboval kot nabiralnica poštne hranilnišne urada. Ta urad bo imel zvezo s poštnim omrežjem po dnevno dvakratni pošti do vasi Dolenje Kronovo v spoju z obstoječo pošto vožnjo Rudolfovo—Sv. Peter pri Rudolfovem—Šmarjeta na Kranjskem. Istočasno se opusti v Beli Cerkvi obstoječa poštna nabiralnica.

Znižane vožnje na ladjah za rezervnike. V smislu dogovora c. kr. vojnih oblasti ter združene avstrijske delniške parobrodne družbe »Austro Amerikane« v Trstu se bodo rezervnikom c. in kr. vojne, vojne mornarice in obojih deželnih bramb, ki so bili v sedanjih krizi vpoklicani ter se sedaj vračajo v svoja, v inozemstvu se nahajajoča bivališča, za kraje Sredozemskega morja, Severne in Južne Amerike ter Kanado izdajali za III. razred nižnjih voznih listik. Rezervniki, ki se nameravajo te nižnje vožnje poslužiti, se morajo s svojimi vojaškimi izkazili legitimovati, iz katerih mora biti raz-

vidno, da so zadnje mesece izključno aktivno služili ter so sedaj prestavljeni v neaktivno službeno razmerje. Zglašitve sprejema do 30. septembra t. l. generalna agentura zgorajšnje družbe v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 26 (Simon Kmetetz).

Primorske vesti.

Pogreb podadmirala grofa Lanjuša v Pulju. Z največjimi vojaškimi častni je bil v ponedeljek popoldne pokopan pri strašni katastrofi ranjeni podadmiral grof Lanjuš. Še pred četrto uro so hitele tisočglave množice ljudstva v ulice, kjer se je imel sprevod pomikati. Malo pred 5. uro so dospeli pred mrtvašnico mornarične bolnišnice zastopnik našega cesarja podpolkovnik grof Hoyos, zastopnik nemškega cesarja grof Kageneck, zastopnik prestolonaslednika nadvojvoda Fran Ferdinanda baron Rammerskirch. Vse drugo častništvo s poveljniki vojne mornarice admiralom Hausom je bilo že zbrano pred mrtvašnico. Točno ob peti uri je mornarični superior msgr. Jakl ob številni duhovni asistenci blagoslovil zemeljske ostanke pokojnika. Nato so pritrdili krsto na lično lafeto, jo pokrili s težko svileni vojno zastavo in jo okrasili s sabljo in paradnim klobukom pokojnika in s cvetkami. Nato se je začel sprevod pomikati. Najprvo je korakalo 42 čet mornarjev, katerim je poveljeval kontreadmiral Hausa, tem so sledile 4 čete v tukajšnji luki se nahajajoče nemške vojne ladje »Göben«, potem zopet 4 čete naših mornarjev. Za temi mornarična godba, potem z dolgo črno preprogo pokriti konj, za tem dolga vrsta velikih dragocenih vencev, za venci mornarični superior msgr. Jakl z duhovsko asistenco, za to od osmih mornarjev peljana lafeta s krsto. Na vsaki strani krste venci sorodnikov, oni darovan od nemškega cesarja in od našega prestolonaslednika. Za krsto sorodniki pokojnika, med njimi pokojnikov brat kontreadmiral grof Lanjuš. Za sorodniki je kot prvi stopal zastopnik našega cesarja sam, za tem zastopnik nemškega cesarja zopet sam, za njim zastopnik prestolonaslednika istotako sam, za njim poveljnik vojne mornarice admiral Haus in za tem nepregledna množica častnikov in vojaških uradnikov, za temi državni uradniki s svojimi šefi. Med njimi vodja pulškega okrajnega glavarstva grof Schönfeld, mestni gerent baron Goricutti, tržaškega namestnika je zastopal grof Attems, deželni glavar, in visoki vojaški dostojanstveniki. Za vsemi temi so stopale razne druge deputacije. Za temi je korakal en bataljon tukajšnjega 87. pešpolka, za njim en bataljon trdnjaviških topničarjev in en bataljon saperjev, za njimi oddelek strojnih pušk in za temi so vlekli mornarji 8 topov. Na pokopališču se je izvršilo zadnje blagoslovljenje zemeljskih ostankov pokojnika. Ko so krsto spuščali v grob, so se začele oddajati od čet salve, medtem se je oddalo tudi z vojne ladje »Mars« 17 poslovljnih strel iz topov. Med grmenjem strel je igrala godba cesarsko pesem. Po končanem obredu so odkorakale čete domov.

Grozen umor v Trstu. V nedeljo ponoči se je izvršil v Trstu grozen umor. Pred šestimi leti sta se poročila delavec državne železnice v Trstu 33-letni Peter Ražen in 16letna Zoe Antonini. Prva leta sta živela srečno med seboj. Kmalu potem pa mu je žena postala nezvesta in iskala drugih ljubimcev. Zato sta šla narazen. A pred časom sta prišla zopet skupaj. Žena je nadaljevala grešno ljubezen z različnimi posvetnjaki, kar je mož dobro vedel. Zato je sklenil, da napravi konec temu grdemu življenju svoje žene. — Sklenil je, da jo ubije. Minulo nedeljo je šel Ražen domov in našel v sobi ležati na postelji žensko. Mislil je, da je to njegova žena, zgrabil je debel kol in neusmiljeno udaril spečo žensko po glavi in potem sprožil proti njej še pet strel iz samokresa. Ženska je ostala kot mrtva. Kakšna groza pa je spreletela ubijalca, ko je spoznal, da ni ubil lastne žene, marveč neko 16letno deklico. — Raženova žena je namreč postrežnica v mestni bolnišnici. Ker je morala biti v nedeljo ponoči v službi, je naprosila 16letno deklico Bizjakovo, naj gre ona spat v Raženovo stanovanje, kar je tudi storila. Ražen, ki je imel tudi ponočno službo, je ženo zasledoval. Mislil je, da je šla žena domov, je šel tudi on na dom in zagledal na postelji spečo žensko, o kateri je mislil, da je njegova žena. V tem prepričanju jo je ubil. — O nezvesti ženi sedaj ni ne duha, ne sluha. Nihče ne vé, kam je pobegnila. — Nedolžno deklico so pokopali včeraj popoldne.

Grozen maščevanje. V nedeljo popoldne se je zgodil v nekem gozdu blizu Kastva grozen umor. Mlada kmetica Marija Šmaričeva je bila zaročena z nekim Antonom Kraničem iz Matulj, pa je bila vključno temu precej lahko miselna. Le tako se dá tolmačiti, da je šla omenjenega dne z nekim tujim nemškim turistom v gozd, kjer jo je dobil Kranič. Kakor divji je planil varani zaročenec z nožem nad Šmaričevo in ji prerezal grlo, nato pa na drobno razkosal njeno truplo. Kranič je že zaprt.

Trgovke s človeškim mesom. Pred par dnevi so se bile pojavile v Trstu tri elegantne ženske. Vselile so se v hotelu »Moncenisio« in so se vpišale kot Leonilda Luxardo, Fortunata Ukmar in Matilda Pipan. Nastopale so zelo mogočno in ker so prišle iz Egipta, je policija takoj zavohala, da tržijo s človeškim mesom. Sklenili so jih zapreti, a ko pridejo policijski agenti nekega jutra v hotel, tičic ni bilo. So gotovo slutila nastavljen limanice in so pobegnile.

Šlajerske novice.

Duhovne vesti. G. novomašnik Ignac Grifič je nastavljen za kaplana v Gornji Polskavi.

Toča. Dravinjska dolina. Dne 25. t. m. okoli 5. ure popoldne je prihrumela od vzhodne strani Pohorja strašna nevihta s kot lešniki debelo točo. Dolgo je klestila najprej od severne, potem pa še od zapadne strani. Počasi se je vlekla okoli 6. ure po Dravinjski dolini naprej, pa tudi čez Slov. Bistrico v šmarski in rogaški okraj. Škoda je velikanska.

Fotografične razglednice slavnostnega spreveda ob Katoliškem shodu so na razpolago v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani po 20 vin. izvod.

Ljubljanske novice.

Osrednji vsedijaški podporniški odbor v Ljubljani naznanja, da je bil vsled slabega funkcioniranja praškega podpornega društva prisiljen izpremeniti sklep, sprejeti na ustanovni seji O. V. P. O. v toliko, da so veljavne le one pole, ki so signirane od dunajskega in praškega podpornega društva od predsednika in 3 tajnikov O. V. P. O. Kar se tiče razdelitve denarja, dobi seveda tudi Praga svoj delež. Toliko v pojasnilo gg. nabiralcem in slavnemu občinstvu, da ne bode kekega nespozumljenja. Tov. Ad. Fugina iz Šiške nam je že vrnil dve poli z vsoto 146 K 10 vin, za kar se mu toplo zahvaljujemo. Tovariši, hitite s podeželnimi prireditvami, sezite po nabiralnih polah!

Mestni stavbni urad in kanalizacijski oddelek ima sedaj montovan svoj lastni uradni telefon, katerega se naj stranke radi neposrednega občevarja pod št. 99 poslužujejo.

Izplačevanje prenočišč za častnike, moštvo in konje se prične v četrtek, dne 28. t. m., ob navadnih uradnih urah in od 4. do 6. ure popoldne v mestnem nastavljalnem uradu (pisarna mestnega ekspedita.)

Gospa Avgusta Danilova priredi odhajaje z domovine, poslovilno predstavo v deželnem gledališču dne 1. septembra. Igralo se bode »Nepoštenie« od Gerolamo-Rovetta. Več jutri.

Umrli so v Ljubljani: Jakob Klauer, bivši trgovec, 69 let. — Marija Kelhar, rejnika, 11 dni. — Friderik Mergenthaler, rejnec, 11 dni. — Josipina Rebolj, hči hišnega posestnika in ključavničarskega mojstra, 7 mesecev. — Franc Kernc, železniški delavec, 32 let.

Izgubljeno in najdeno: V hotelu »Union« se je našla neka vsota denarja. Pred frančiškansko cerkvijo se je našla srebrna damska ura z verižico. Oboje se dobi v uredništvu »Slovenca«. Izgubila je neka gospodična v nedeljo zvečer v veliki dvorani hotela »Union« srebrn pas, »sklepanec«. Najditelj se prosi, naj ga prinese v uredništvo »Slovenca«.

Tatvina na trgu. Danes dopoldne je bila na trgu posestnici Ivani Podgorski iz Šmartnega pri Litiji iz žepa ukradena denarnica, v kateri je imela osem kron denarja. Vdovi Ani Fijalovi iz Ljubljane pa denarnica z 10 kronami.

Semenj. Na današnji semenj je bilo prignanih 26 volov, 4 krave, eno tele in 10 prašičev za rejo.

Konja splašila sta se danes dopoldne na Poljanskem nasipu Turko-

vemu hlapcu in pridirjala tako blizu Ljubljanične struge, da je voz zdrnil po bregu s trugo in potegnil s seboj oba konja, katera sta se nekoliko opraskala in so ju morali izpreči, da so ju mogli spraviti na obrežje.

Razne stvari.

Nesreča pri strelnih tekmah. Pri strelnih tekmah vojaškega strelskega društva v Klingentalu je krogla po nesreči zadela 32 letnega delavca Schlotta, ki je imel naznanjati oddane strele. Schlott je bil takoj mrtev.

Zločinstva v porodnišnici. Na nekem filadelfijskem ginekološkem zavodu so zaprli dva zdravnika in dve strežnici, ker so osumljeni zločinskega početja z novorojenci. V par letih so baje spravili s sveta nad 1000 otrok.

Samoumor znanega bogataša. V Chantilly na Francoskem se je ustrelil nemški podjetnik za prevažanje pohištva, Dohlen, ko je preje vse svoje veliko premoženje izgubil v stavah na francoskih dirkališčih.

Svetovna organizacija za hebrejski jezik in kulturo zboruje te dni na Dunaju. Predsedstvo je prevzel ameriški orientalist prof. Schlechter. Zboruje se izključno v hebrejščini. Na dnevnem redu so izključno vprašanja o hebrejski vzgoji in literaturi. Navzočih je nad 100 delegatov s celega sveta.

Cigan dvakraten morilec. V bližini kraja Peau na Francoskem je neki cigan zaklal svojega dekleta in njeno mater. Pri zaslišanju je izjavil, da bo odgovarjal le pred najvišjim sodnim dvorom v Franciji, ker zavzema sam v svojem rodu mesto najvišjega sodnika.

Velika železniška nesreča v Nemčiji. Iz Schneidemühla se poroča, da je vlak D pri postaji Karjonka skočil s tira. Ena oseba je bila ubita, dve težko ranjeni in mnogo lahko ranjenih. Škoda je znatna.

Nesreča v Dolomitih. Na Monte Cristallu že več dni zaman iščejo 23-letnega medicina Ernsta Markus, sina ravnatelja dunajskega Bank - Vereina. Sodijo, da ga je pod sabo pokopala lavina.

Stradalna stavka v blaznici. V bolniški blaznici je uprava uvedla večjo štedljivost in poslabšala hrano. Strežno osebje in bolniki so se temu uprli in vprizorili pri večerji burne demonstracije. Včeraj je deputacija uslužbencev prosila, naj se hrana izboljša in zapretila z resnimi posledicami, ako se prošnja ne usliši.

Okoli sveta v 35 dneh, 21 urah, 36 minutah. Zastopnik newyorškega lista »Evening San«, mr. Mears, je bil poslan na pot okoli sveta, da bi napravil rekord v hitrosti. Mr. Mears se je 6. t. m. vrnil v New-York, prepotovavši pot okoli zemlje v 35 dneh, 21 urah in 36 minutah.

Zadnje vesti.

ČEŠKI NEMCI PRI STÜRGKHU.

Dunaj, 27. avgusta. Pri ministrskem predsedniku Stürgkhu se je oglašala danes deputacija čeških Nemcev in mu izročila svoje zahteve.

ATENTATOR DOJČIČ TOŽEN.

Zagreb, 27. avgusta. Napadalec barona Skerlecza, Dojčić, je tožen zaradi polzkusa zahrbtnega umora, razžaljenja Velikanstva in cesarske hiše v nekem govoru v Ameriki in kalenja javnega reda.

BILINSKI PRI CESARJU.

Isch, 27. avg. Danes je bil skupni finančni minister Bilinski sprejet od cesarja v avdienci. Jutri bo sprejet notranji minister Heinold.

ODLIKOVANJE.

Petrograd, 27. avgusta. Ministrski predsednik Kokovcev bo ob priliki desetletnice svojega ministirovanja zaradi političnih uspehov imenovan za grofa.

OLČINSKI TAJNIK — DEFRAVDANT.

Gradec, 27. avgusta. Tajnik mestne občine Rottenmann Farner je bil zaradi velike defraudacije pri občini aretiran.

PONESREČENI TURIST.

Gradec, 27. avgusta. Iz Jonsbacha poročajo, da so našli v gorah vseučilščnika Rotenederja vsega onemoglega in ga rešili gotove smrti. Prebil je na gorskih pečinah dve noči.

MILIJONAR-MORILEC OBDOJEN NA SMRT.

Newyork, 27. avgusta. 25 letni milijonarjev sin Leo Frank je bil obdojen na smrt, ker je posilil neko 14 let staro deklico in jo potem zadavil.

Književnost.

Grafenauer, Zgodovina novejšega slovenskega slovstva. »Katoliška Bukvarna.« I. del: Od Pohlina do Prešerna. 2 K, vez. 2 K 80 vin.

II. del: Doba narodnega prebujenja. 6 K 20 vin., vez. 7 K 20 vin.

To delo spada med najznamenitejša v slovenskem slovstvu. Kritika hvali na njej verne opise posameznih pisateljev in idej, v katerih so živeli, izborna analiza njihovih del in živahni mišni način, kako so pogojeni literarni boji one, za razvoj našega slovstva tako važne dobe. Knjiga vestno uporablja vse vire, kolikor je sploh znanih.

Juvančič, Učna knjiga francoskega jezika. Za srednje in njim sorodne šole in za samouke. »Katoliška Bukvarna.« I. del vez. 2 K 50 vin.

II. del z mnogimi slikami in načrtom Pariza vez. 3 K.

Velika prednost Juvančičeve učne knjige je ta, da ni prikladna zgolj za šolo, ampak tudi za samouke, ker je tako pregledno in praktično sestavljena, da se bo iz nje lahko vsak sam brez tuje pomoči privadil francoskemu jeziku. Pravila za izgovarjavo so izborna in istotako način vaj in nalog.

Cestni zakon za Kranjsko. 1912. 1 K 20 vin. »Katoliška Bukvarna.«

V javnem življenju prepotrebna in za vsakogar priporočljiva knjiga, ki jasno predločuje vsa določila novega cestnega reda.

Medved, Poezije, II. del. 4 K, vez. 5 K 40 vin. »Katoliška Bukvarna.«

Medved je pesnik-mislec in njegove pesmi smemo uvrstiti v vrsto prvih naših klasikov. Čim večkrat jih beremo, tem krasnejše misli se odpirajo pred nami. Kdor se zna utopiti v njegove pesmi, mu nudijo preobilo užitka.

Sardenko, Roma. Poezije. 2 K, vez. 3 K 20 vin. »Katoliška Bukvarna.«

Sardenko je mehka pesniška duša in njegova pesem, ki mu vre od srca, si tudi vedno najde pot do srca.

Sardenko, Mati sv. veselja. 1 K 10 vin., vez. 2 K. »Katoliška Bukvarna.«

Ta ljubka, religiozna pesnitev je žela povsod polno priznanja. Sardenko hoče z njo tudi z odrov vneti ljudstvo za lepe in svete ideje, katere bi rad zasadil globoko v srce svojemu narodu. Mati sv. veselja je biser našega nabožnega pesništva in bo zasejala mnogo dobrega semena med slovenskim ljudstvom.

Alešovec, Kako sem se jaz likal. Povest slovenskega trpina. Trije zvezki, po 1 K 20 vin., vez. po 2 K. »Katoliška Bukvarna.«

Alešovec je pisatelj iz stare nepokvarjene šole ter je znal pisati v pravem narodnem duhu, pa tudi razumel svoje šale in zabavljice zabeliti s pristnim ljudskim humorjem. V povesti »Kako sem se jaz likal« nam je opisal zgodovino svojega šolanja, »likanja« tako mojstrsko, da bo služila našemu ljudstvu res v pouk in zabavo.

Starogorski, Junaki svobode. Povesti in črtice iz Balkana. Cena 2 K. »Katoliška Bukvarna.«

V času, ko se vsi pogledi obračajo na Balkan, bo gotovo vsakega izredno zanimala navedena knjiga, ki vsebuje zbirko prekrasnih povesti iz preteklih vojn.

Šenoa - Starogorski, Kletva. Roman. Cena 1 K 40 vin. »Katoliška Bukvarna.«

Šenoa je najboljši hrvatski romanopisec in je žal le premalo znan med Slovenci. Navedena knjiga nam v lepem prevodu podaja enega najkrasnejših njegovih romanov, ki se bo gotovo v najkrajšem času priljubil med slovenskim narodom.

Šleibinger, Slovarček nemškega in slovenskega jezika. 1 K 20 vin., vez. 1 K 80 vin. »Katoliška Bukvarna.«

Vsakemu, kdor se bori s težavami nemškega jezika, bo ta slovarček izredno dobro došel. Ima namreč to prednost, da navaja različne, posebno pa nepravilne slovnične oblike, kar je bodisi za samouke kakor tudi za dijaka neprecenljive vrednosti.

Novak, Nemščina brez učitelja. I. del. Nemška slovnica za samouke. 1 K 20 vin. II. del. Slovensko - nemški razgovori v vsakdanjem življenju. 1 K 20 vin. »Katoliška Bukvarna.« Oba dela lično skupaj vezana 2 K 80 vin.

Na podlagi te knjižice se samouk hitro in zadostno priuči nemški izgovarjavi in slovnici. V razgovorih pa najde vse potrebno, kar rabi v praktičnem vsakdanjem občevarju. S pomočjo te knjižice bo Slovenec lahko izhajal med Nemci.

Mnenje gosp. dr. H. Wimmerja.

Ischl.

Gosp. J. Serravallo,

Trst.

Vaše železnato kina-vino Serravallo, priznane kakovosti, se samo hvali in vsak zdravnik ga vedno radevolje predpisuje v navedenih slučajih bolnikom, ker ono je ravno tako uspešno, kakor prijetno pri življanju.

Ischl, 17. julija 1911.

Dr. Wimmer.

Nevarnostim umetne prehrane dojenčkov

uidejo najprej oni otroci, katerim se daje »Kufek« kot hrana. Ni ga večjega varstva proti tako nevarni driski, črevesnemu kataru itd. kot je ravno »Kufek«, katerega priporočajo kot zelo izvrstnega prve zdravniške avtoritete.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 3062 m, sred. tlak 736.0 mm

Dan	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celsiju	Vetrovi	Nebo	Podavnik v 24 urah
26	9. zveč.	740.8	16.3	sl. szah.	jasno	
27	7. zjut.	740.7	12.0	brezvetr.	megla	0.0
	2. pop.	739.0	22.5	sl. jvzh.	jasno	

Srednja včerašnja temp. 18.2°, norm. 17.7°.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 27. avgusta 1913.

Pšenica za oktober 1913	11.45
Pšenica za april 1914.	12.92
Rž za oktober 1913	8.8
Oves za oktober 1913	8.22
Koruza za avgust 1913	8.27
Koruza za maj 1914	7.47

Sanatorium Emona v Ljubljani,

Komenskega ulica 4. Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. I. kir. odd. dež. boln.

Kupi se

detajlna trgovina,

špecijska ali mešanega blaga.

Ponudbe na upravo lista pod št. 2575.

Prodajam posestvo

pri okrajni cesti, 30 minut od postaje Store pri Celju. K posestvu spada hiša z 2 sobama, kuhinja, tri obokane kleti, gospodarsko poslopje, hlev za svinje, vse novo, dva travnika, dve njivi, sadonosnik, brajde, zelo rodovitni vrt za zelenjavo, blizu 2 orala doraslega gozda. Kdor želi kupiti, naj se oglasi pri Juriju Esenko, Prožinska vas, pošta Store. 2572

Išče se poštena in večja

2564

kuharica

Vstop takoj ali v kratkem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »poštena 2564«.

Pozor! Prečastiti duhovščini in sl. p. n. občinstvu v Ljubljani in okolici priporočam svojo veliko zalogo raznovrstnih novih VOZOV trpežno in solidno in rabljenih VOZOV izvršnih po jako nizki ceni. — Priporočam se tudi za naročila na izvršitev novih vozov kakor tudi vsa tozadevna popravila.

Velepospotovanjem
IVAN DEMŠAR
prej. Šiška.
podkovski kovač in izdelov. vozov
Ljubljana, Marjete Torzijeje G. 6.

Zahvala.

Za vse izkazano sočutje povodom bolezni in smrti naše iskrenoljubljene soproge, dobre matere, sestre in svakinje, gospe

Marije Toni

zlasti pa za lepe vence ter za ljubezljivo spremstvo na zadnji poti izrekamo svojo najpristranejšo zahvalo.

V Ljubljani, 27. avg. 1913.

2570

Zalujoci ostali.

2574

AUTO

Popolnoma nov auto, eleganten, prvovrstne znamke, došel ravno iz tovarne se prodaja radi rodbinskih razmer po dogovoru na obroke event. vzame starejši avto v protiračun. Vprašanja pod »Auto 2574« na upravo lista,

Jabolka in hruške

za mošt

kupuje po najvišjih cenah sadjereja Carolinenhof po svojem zastopniku A. ŠVARA, Ljubljana, Františkanska ulica št. 6. 2577 1

Prodaja se proti odjemu zaloge blaga dobrodošča

trgovina mešanega blaga.

Vprašanja pod št. 2576 na upravo lista. 2576 1

Drva

mehka in trda, (suha); radi pomanjkanja prostora znižane cene. Dostavijo se na zahtevanje tudi na dom. Parna žaga SCAGNETTI, za skladiščem državnega kletodvora. - - - 245

Ustanovljeno 1. 1893.

Ustanovljeno 1. 1893.

Uzajemno podporno društvo

..... v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

5%

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanji vlagatelj so za pošiljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1912 2906 z 18167 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 7.085.130 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Dr. Ferdo Ōkal, stolni kanonik v Ljubljani; dr. Jožef Gruden, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; Ivan Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani; B. Remec, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; Luka Smolnikar, kurat; dr. Aloš Ušeničnik, profesor bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Ivan Zajc, zdravnik in deželni odbornik v Ljubljani; dr. Ignacij Žitnik, stolni kanonik, drž. in dež. poslanec v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržiš, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Čadež, katehet v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, c. kr. fin. rač. oficijal v Ljubljani; Avgustin Zajc, c. kr. rač. oficijal in posestnik v Ljubljani.

Važen oglas „Slovenske Straže“! — Citajte!

V današnjih težavnih razmerah zamorete obogatiti le s srečko!

Turška srečka

je v to svrhu prva in najpri-

poročljivejša srečka, ker ima šest žrebanj vsako leto, ker znašajo glavni dobitki vsako leto 400.000, 400.000, 400.000, 200.000, 200.000, 200.000 zlatih frankov, ker vsaka srečka mora zadeti najmanj 400 frankov, ker je tedaj zanjo izdan denar varno naložen kot v hranilnici, ker igra se dolgo vrsto let in obdrži kupec po izplačilu kupnine trajno igralno pravico brez vsakega nadaljnjega vplačevanja, ker znaša mesečni obrok samo 4 krome 75 vinarjev, in ker zadobi kupec že po vplačilu prvega obroka izključno igralno pravico.

Pozor! Prihodnje žrebanje se vrši dne 1. oktobra 1913! 1 turška srečka in 1 srečka italijanskega rudečega križa z 10 žrebanji vsako leto na mesečne obroke po samo 6 K.

1939

Po žrebanjih izhajajo slovenska poročila o vzdignjenih številih.

Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19. Sprejmejo se marljivo sotrudniki pod ugodnimi pogoji.

Prodajalniška oprava

(za špecerijsko trgovino)

skoro popolnoma nova, samo

malo časa rabljena, se takoj

proda. Natančneje pri Ant.

Krisper, Ljubljana, Mestni trg 2087

Dobra in v manufakturni stroki dobro izvežbana

prodajalka

katera zna tudi na šivalni stroj šivati, se sprejme pri J. MODICU v Koprivici pri Rakeku s 15. oktobrom t. l. v prodajalno z mešanim blagom. 2503

Od dobrega najboljšje

je
Singerjev šivalni stroj

Vsak udeleženec katoliškega shoda,

ki kupi v tem mesecu, dobi celo

vožnjo povrnjeno.

Zanesljiv in že 75 let preizkušeni šivalni stroj je le originalni Singerjev za vsako obrt in rodbino. Blagovolite si pri tej priliki ogledati razstavo vse dni katoliškega shoda. Prospekti in navodila brezplačno v Ljubljani, Sv. Petra cesta 4; Kranj, Glavni trg 79. 2548

Radioaktivno termalno kopališče

Toplice na Kranjskem. Sezija od 1. maja do 1. oktobra.

Postaja dolenske železnice Straža—Toplice. Akrtov vrelec 38° C, ki daje nad 30.000 hl radioaktivne termalne vode na dan. Zdravljenje s pitjem in s kopanjem. Izredno uspešno proti putiki, revmi, neuralgiji (trganju), ženskim boleznim in drugim. Velika kopališča, posebne in močvirne kopelji. Elektroterapija in masaža. Ravateljstvo: Kopališki zdravnik dr. Konstantin Konvalinka. Zdravo podnebje. Gostogostnata okolica. Bogato opremljene sobe. Izborne in cene restavracije. Prospekti in pojasnila daje brezplačno kopališka uprava. 976 66

DIJAKI

se sprejmejo ceno na hrano in stanovanje pri boljši rodbini na zračnem in mirnem kraju. Vprašati je v Kopališki ulici št. 12. 2483

Sprejme se

kuharica

nad 30 let stara, ki je zmožna voditi malo gospodinjstvo, s primerno šolsko izobrazbo. Ponudbe se prosi na upravništvo „Slovenca“ pod št. 2541.

Golša

se da hitro odstraniti brez joda in medicinske sredstvom, ki ga je izumil neki ozdravljene sam. Obrnite se zaupno na kemični laboratorij PARACELSUS STERNBERG, MORAVA Vprašanjem naj se priložita dve znamki. 1731

Zadnji posnetek slov. pesmi za gramofon 16. 7. 1913.

Najlepši spomin na slovenski katoliški shod v Ljubljani

so naše mile slovenske

pesmi, katere dobite z najnovejšimi posnetki na gramofonskih ploščah

edino v gramofon-atelijeju

A. Rasberger, Ljubljana,

Sodna ulica šteč. 5.

Največja tovarniška

zaloga gramofonov in

godbenih avtomatov,

vsakovrstnih plošč,

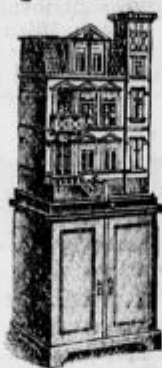
peres, igel, kolesja itd.

Lastna delavnica za

popravo gramofonov in

godbenih avtomatov

vseh vrst. 2527

Zaloga vina!

Podpisani imajo veliko zalogo izvrstnega bellega in črnega vina lastnega pridelka. Naročila se izvršujejo na debelo in na drobno bodisi krčmarjem, društvom kakor tudi posameznim družinam. Vzorci na razpolago. Vino se prodaja po zelo nizki ceni. 2501

Cantine Corazza, Levade, Istra.

Naznanilo in priporočilo!

Podpisani naznanjam, da sem prevzel znano

knjigoveznicu g. J. Giontini

na Francovem nabrežju št. 25

Priporočam se slav. občinstvu v izdelovanje vsakovrstnih knjigovskih del.

Za obilna naročila se priporoča

J. Giontini nasled.

Franc Pajk,

knjigovez.

2502

Nizozemska

zavarovalna družba za življenje

Ravnateljstvo: Dunaj I. Aspernplatz 1.

se priporoča za sklepanje zavarovanj na življenje, rente, doto in vojaško službo pod najugodnejšimi pogoji in najnižjimi premijami.

Stanje zavarovanj koncem leta 1912 : 400 milijonov.

Rezerve " " " : 116 " 366

Glavno zastopstvo za štajersko in kranjsko v Gradcu I, Schmiedgasse 40, kjer se sprejme vsak čas strogo reelni, delavni sotrudniki proti dobri plači.

Nadzorstvo za kranjsko: Ljubljana, Hrvatski trg 4.

Josip Stupica

Jermerar

Ljubljana, Slomškova ulica

se priporoča slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi za napravo vsakovrstnih konjskih oprav, raznovrstnih vozov, kočij, ter sploh vseh predmetov, ki spadajo v njegovo stroko. — Popravila se izvršujejo točno in dobro. — Cene zmerno nizke. 2468

Vse ljudsko-šolske knjige

kakor tudi vse druge

šolske, risalne ter pisarniške potrebščine

priporoča ob začetku šolskega leta 2449 15

papirna trgovina Jerneja Bahovec naslednik

IVAN GAJSEK, Ljubljana, Sv. Petra cesta šteč. 2.

Tovarniška zaloga šolskih zvezkov obeh založb.

Razpis.

2551

Porušenje deželne nekdanje Pogačnikove hiše v Salendrovi ulici v Ljubljani bo oddal deželni odbor potom javne ponudbene obravnave.

Pojasnila daje deželni stavbni urad med navadnimi uradnimi urami.

Pismene ponudbe, v katerih naj bodo natančno navedeni vsi pogoji, je predložiti

3. septembra 1913 l.

ob 11. uri dopoldne podpisaneu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolekovane s kolkom za eno krono, doposlati je zapečateni z napisom: „Ponudba za porušenje Pogačnikove hiše v Salendrovi ulici“.

Na nepopolne oziroma nejasne ponudbe se deželni odbor ne bo oziral. Izrečno si tudi pridržuje pravico, izbrati ponudnika neglede na ugodnost ponudbe, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno obravnavo.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani dne 25. avgusta 1913.

Odvetnik dr. Iv. Kimovec

ima sedaj svojo

2520

lastno pisarno

v Trstu, Piazza Caserma 5, I. nadstr.

v hiši turškega konzulata nasproti vojašnice.

Št. 16.069.

Razpis.

Za zgradbo vodovoda v vasi Rovte, politični okraj Logatec, na K 37.421-38 proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela zapopadajoče ponudbe z napovedjo enotnih cen proračuna naj se predložijo

do 13. septembra t. l. ob 11. uri dopoldne

podpisaneu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolekovane s kolkom za eno krono, doposlati je zapečateni z napisom: „Ponudba za prevzete gradbe vodovoda v Rovtah.“

Ponudbi mora biti dodana izrečna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim hrepogojno ukloni ter seznatek enotnih cen za vsa dela in dobave pri izvršitvi hišnih vodovodov.

Razen tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrečno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, proračun in stavbni pogoji se dobe pri deželnem stavbnem uradu (Turjaški trg št. 4) v navadnih uradnih urah za znesek: 5 K 20 h.

Od deželnega odbora kranjskega v Ljubljani,

dne 23. avgusta 1913.

Tovarna črevljev v Tržiču (Gorenjsko)

(najmodernejšje podjetje monarhije)

Peter Kozina & Ko.

družba z omejeno zavezo.

Prodaja na debelo in drobno:

Ljubljana,

Breg št. 20

Tovarniške cene.

